

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ DEĞİŞİMLERDEN 4+4+4 EĞİTİM
MODELİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa Kılınç

İstanbul
Kasım, 2014

T.C
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ DEĞİŞİMLERDEN 4+4+4 EĞİTİM
MODELİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa Kılınc

Danışman: Yard. Doç. Dr. Ertuğrul Oral

İstanbul

Kasım, 2014

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL (Danışman)

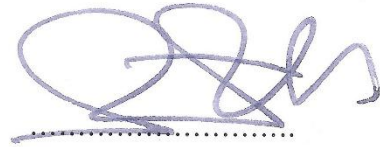
Üye Yrd. Doç. Dr. Bilal YILDIRIM

Üye Yrd. Doç. Dr. Hatice VATANSEVER BAYRAKTAR

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bülent ARI

Enstitü Müdür V.

ÖNSÖZ

Günümüzde çok hızlı bir biçimde gelişen teknolojik ilerlemelere paralel olarak tüketim toplumlarının ihtiyaçları da farklılaşmıştır. Bu farklılık değişimin sürekliliğini ve yoğun bir biçimde hissedilmesini sağlamaktadır. Değişim kavramı son yıllarda araştırmalara fazlasıyla konu olmuş bir kavramdır. Toplumların değişime adapte olamamaları en çok karşılaşılan sorunlardan birisidir. Bu adaptasyon süreci için devletler birçok farklı stratejiler geliştirmektedir ve bu stratejiler değişimin yaşandığı alana göre değişmektedir. Bu değişimler her alanda yaşandığı gibi eğitim sisteminde de yaşanmaktadır. Bu araştırmada değişim kavramı ve değişimin ilkeleri de göz önünde tutularak ülkemizde son yıllarda milli eğitim sistemindeki değişimlerden biri olan 4+4+4 eğitim modeline ilişkin öğretmenlerin görüşleri incelenerek, eğitim sistemindeki değişimin neden olduğu sorunlar ve olumlu yönler belirlenmeye çalışılmıştır ve öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmalarım esnasında kıymetli vakitlerini bana ayıran tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL'a teşekkürlerimi sunarım. Eğitim hayatım boyunca desteklerinden dolayı sevgili aileme, tezime katkılarından dolayı değerli öğretmen dostlarım Agil KOCA ve Abdülkadir YEŞİLYER'e ve İstanbul Zaim Üniversitesi'nin öğrencilerine, kendi ailelerinin bir ferdiymiş gibi ilgi gösteren öğrenci işleri bürosu personeline teşekkür ederim.

Mustafa KILINÇ

Kasım, 2014

ÖZET

EĞİTİM SİSTEMİNDEKİ DEĞİŞİMLERDEN 4+4+4 EĞİTİM MODELİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mustafa KILINÇ

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim ve Yönetim Denetimi

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Ertuğrul ORAL

Kasım-2014, 62 + X Sayfa

Bu araştırmanın amacı eğitim sistemindeki değişimlerden biri olan 4+4+4 eğitim modeline ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın evrenini İstanbul ili Sarıyer ilçesinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini Sarıyer ilçesindeki resmi ilkokullarda ve ortaokullarda görev yapan toplam 112 öğretmen oluşturmaktadır.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde değişim, değişimin türleri, değişimin etkileri ve milli eğitim sistemi gibi konular tartışılmıştır. Araştırma tarama modelidir. Araştırmanın veri aracı olarak Helvacı ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen “*Değişimi Yönetme Bağlamında 4+4+4 Modeline İlişkin Görüşler Anketi*” kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara ait demografik bilgiler (cinsiyet, branş, mesleki kıdem, yaş) yer almaktadır. İkinci bölümde ise 4+4+4 eğitim modeline ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla oluşturulan algı ölçeği bulunmaktadır. Kullanılan ölçek tek alt boyuta sahip olup, 5’li Likert türünden 23 madde içermektedir. Faktör analizi sonuçlarına göre tek faktörlüdür ve varyansın 66.99’ünü açıklamaktadır. Cronbach Alpha değeri R=.901 olarak belirlenmiştir. Ölçekten elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programıyla analiz edilmiştir. Araştırmada 2 bağımsız değişkenli verilerde t-testi uygulanmış, ikiden fazla demografik değişkenli verilerde ise varyans analizi (Anova) yapılmıştır.

Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşleri cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri bakımında anlamlı bir fark göstermektedir. Cinsiyet bakımından 4+4+4 eğitim modeline kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha az katıldıkları tespit edilmiştir. Mesleki kıdem açısından ise 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalamaları diğerlerine göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Diğer 6 gruptaki öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalamaları ‘*olumsuz*’ düzeyinde iken 26 ve üzeri yıla sahip öğretmenlerin görüşleri ise ‘*tarafsız*’ düzeyindedir. Branş ve yaş değişkenleri bakımından ise anlamlı bir farklılık görülmediği sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin “*olumsuz*” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın son bölümünde elde edilen veriler yorumlanmış ve öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değişim, Değişim Türleri, Eğitim, 4+4+4

ABSTRACT**STUDIES ON TEACHERS OPINIONS ABOUT THE CHANGES IN
EDUCATION SYSTEM EDUCATION MODEL OF THE 4+4+4****Mustafa KILINÇ****Master of Thesis Education and Management Control****Supervisor: Asst. Assoc. Dr. Ertuğrul ORAL****November 2014, Page : 62 + X**

The purpose of this research is to examine the opinions of education teachers that about education model changing to 4+4+4 system. The research population consist of teachers in public schools that affiliated to the Ministry of Education in the province of Istanbul Sariyer district. The sample of the study consistend of 112 teachers of Sariyer's official primary and secondary schools acting in this district.

Theoretical framework of the study change, the types of the changes, issues such as the impact of the system change and the national education system are discussed. "*Perceptions survey on the 4+4+4 education teachers in the context of management of change*" that developed by Helvacı et al. (2012) was used as a research scan model. The survey consists of two parts. Demographic information on participants in the first chapter (gender, branch, seniority, age) and in the second part has created the perception scale to determine teachers' views on the 4+4+4 education model. The scale used is sub-dimensions with a single, 5-point Likert-type contains 23 items. Factor analysis is based on a single factor and explains the variance of 66.99. Cronbach's alpha value was determined as $R=.901$. The data obtained were analyzed with SPSS 22.0 software package from the scale. 2 t-test for independent-variable data in applied research, while more than two demographic variables in the data analysis of variance (ANOVA) was performed.

Opinions regarding the results of the teachers' survey in the 4+4+4 model gender education and seniority variables shows a significant difference in care. 4+4+4 education by gender in terms of the model of female teachers, male teachers were found to participate less. In terms of average seniority 26 and older vision of the teachers with seniority of 4+4+4 educational model has a higher average than the others. The average of the opinions of the other 6 groups of teachers that about model of 4+4+4 are '*negative*' and the teachers that older than 26 years old have a '*neutral*' view about this new education model, with the views of the teachers is level. A significant difference was not seen in terms of the branches and age variables. Research results show that in teachers' views on the 4+4+4 educational model is "*negative*". In the last part of the research data obtained interpreted and recommendations were developed.

Keywords: Change, Change Type, Education, 4+4+4

İÇİNDEKİLER

Jüri Üyelerinin İmzası.....	i
Önsöz.....	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	v
İçindekiler.....	vii
Tablolar Listesi.....	ix
Şekiller Listesi.....	ix
Ekler.....	ix
Semboller ve Kısaltmalar.....	xi
I. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	3
1.2.Araştırmanın Önemi.....	4
1.3.Varsayımlar.....	4
1.4.Sınırlılıklar.....	5
1.5.Tanımlar.....	5
1.5.1. Değişim.....	5
1.5.2. Eğitim.....	5
1.5.3. Eğitim Sistemi.....	5
1.5.4. 4+4+4.....	5
II. BÖLÜM.....	6
KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Türk Eğitim Sisteminde Değişim (4+4+4).....	6
2.1.1. Değişim.....	6
2.1.1.1. Değişimle İlgili Kavramlar.....	7
2.1.1.2. Değişimin Nedenleri.....	9
2.1.1.3. Eğitimin Tanımı ve Amacı.....	9
2.1.1.4. Türk Eğitim Tarihi.....	12
2.1.1.5. Türk Eğitim Sisteminin Yapısı.....	14
2.1.1.6. Türk Eğitim Sisteminin İlkeleri.....	15

2.1.1.7. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları.....	19
2.1.1.8. Temel Eğitim ve Zorunlu Eğitim Kavramları.....	21
2.2. Öğretmenlik Mesleği.....	22
2.3. 4+4+4 Nedir?.....	23
2.3.1. 4+4+4 Uygulamasının Hedefleri Nelerdir?.....	24
2.3.2. 4+4+4 Uygulamasının Değerlendirilmesi.....	26
2.4. İlgili Araştırmalar.....	29
III. BÖLÜM.....	32
YÖNTEM.....	32
3.1. Araştırma Modeli.....	32
3.2. Evren ve Örneklem.....	32
3.3. Verilerin Toplanması.....	33
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	35
IV. BÖLÜM.....	38
BULGULAR.....	38
4.1. Katılımcıların Demografik Yapısına İlişkin Değerler.....	38
4.2. Öğretmenlerin 4+4+4 Modeline İlişkin Görüşlerine Ait Bulgular....	39
4.2.1. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin 'Cinsiyet' ve 'Branş' Değişkeni Bakımından T-Testi Sonuçları.....	41
4.2.2. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin 'Mesleki Kıdem' ve 'Yaş' Değişkeni Bakımından Anova Sonuçları.	42
V. BÖLÜM.....	46
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	46
KAYNAKÇA.....	53

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Madde-Toplam Korelasyon Değerleri.....	34
Tablo 2. Ölçek Faktör Yük Değerleri.....	35
Tablo 3. Katılımcıların Katılma Derecelerine Göre Belirlenen Düzeyler.....	37
Tablo 4. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılımlar.....	38
Tablo 5. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşleri.....	39
Tablo 6. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	41
Tablo 7. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçlarının Branş Değişkenine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 8. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşleri 'Mesleki Kıdem' ve 'Yaş' Bakımından Dağılımı.....	43
Tablo 9. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkeni Bakımından Anova Sonuçları.....	44
Tablo 10. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin Scheffe Testi Sonuçları.....	44
Tablo 11. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin Anova Sonuçlarının Yaş Değişkeni Bakımından Dağılımı.....	45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Açıklanan Toplam Varyans Grafiği.....	61
---	----

EKLER

Ek-1. Değişimi Yönetme Bağlamında 4+4+4 Modeline İlişkin Görüşler Anketi.....	58
Ek-2. Toplam Açıklanan Varyans Tablosu.....	60
Ek-3. Açıklanan Toplam Varyans Grafiği.....	61
Ek-4. Güvenilirlik Analizi.....	62

SEMBOLLER VE KISALTMALAR

Akt.:	Aktaran
f:	Frekans
Md.:	Madde
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
METK:	Milli Eğitim Temel Kanunu
N:	Örneklem Sayısı
p:	Anlamlılık Düzeyi
r:	Korelasyon
S.K.:	Sayı Kanun
Ss:	Standart Sapma
s.:	Sayfa
t:	T-Testi
TDK:	Türk Dil Kurumu
$\bar{x}$	Aritmetik Ortalama

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümünde araştırmanın gerekçelerini ortaya koyan problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlamalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Modern dünya hiçbir zaman statik değildir. Toplumsal, siyasal ve kültürel değişimler aralıksız devam eder ve bu devamlılık içerisinde tarım toplumundan sanayi toplumuna ve sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçerken bilimde ve teknolojiye gerçekleşen küresel değişimler, birçok alanı etkisi altında bıraktığı gibi eğitim sistemini ve bu sistem içerisinde bulunan okulları da etkisi altına almıştır.

Bütün toplumları etkisi altına alan ve dünya genelinde bilimsel ve teknik gelişmelerle toplumsal değişimlere neden olan küreselleşme göz önüne alındığında, eğitim sisteminin de yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bu yarışın kazanmanın yolu, küreselleşen dünyada rekabet edilebilir değerler ve beceriler üretebilmektir (Çalık ve Sezgin, 2005).

Bütün toplumlar kendilerini devam ettirebilmek ve iyi bir değişim yapabilmek için uygun özellikte bireyler yetiştirmek gayesindedir. Tabii ki bu süreç kültürel ve düşünsel yapılar içermektedir. Öncelikle evrensel değerlerle kuşatılacak olan insan ve kültür anlayışı, ikincisi ise ulusal kültür ve tarih değerlerine yaslanan yerel özelliklerdir. Modern eğitim, bu ikisi arasında denge sağladığı sürece etkin ve işlevsel olacaktır. Ulusal ve evrensel değerlere sahip bireyler yetiştirmenin üç temel amacı vardır: Bireylerin bilişsel duygusal ve fiziksel açılarından bir bütün olarak değerlendirilip geliştirilmesi, sosyal ve kültürel değişimlerin ulusal özelliklere göre yenilenmesi ve insani değerlerin geliştirilmesidir (Akyüz, 1991:1). Bu yöntemle ve bu amaçlarla

bireyler yetiştirmek için değişimin ve değişimin uygulanmasının zorunluluk olduğu eğitimin sistemi göz ardı edilmemelidir.

Değişimde en etkili araç eğitim olarak kabullenilmektedir. Ancak eğitimin yapısının da çağdaş değerlere ve normlara göre şekillendirilmesi gerekmektedir. Eğitim, değişimlere öncülük ederken hızlı bir şekilde kendini de bu değişimlere uyumlu hale getirmesi gerekmektedir (Akyüz, 1991:270). Eğitimin, değişimin nedeni ya da sonucu olduğu kesinlik taşımamaktadır. Sebep-sonuç açısından bakıldığında eğitim kimi zaman etkileyen, yönlendiren kimi zaman da değişimlerden etkilenen durumda olmuştur. Bu ilişki unsurlarının taşıdığı anlam, amaç ve işlevlere de bağlı olmaktadır. Değişim planlı ve örgütlü bir süreçte gerçekleştiriliyor ise eğitim de bu süreçte yardımcı bir kurum olarak bulunmaktadır (Akyüz, 1991: 277-78).

Bu araştırmada 4+4+4 eğitim modeli, değişim kavramıyla birlikte incelenmiştir. Değişim ve değişimin bütün etkileri düşünüldüğünde, 4+4+4 eğitim modeli yeni bir uygulamadır ve etkileri henüz yeterince bilinmemektedir. Bu sebeple araştırmanın problem cümlesi “4+4+4 eğitim modeli hakkında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu araştırmanın genel amacı öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modelinin uygulanmasına ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modelinin uygulanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modelinin uygulanmasına ilişkin görüşleri arasında;
  - Cinsiyet
  - Branş
  - Yaş
  - Mesleki kıdem

değişkenlerine göre açınsından anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Eğitimin amacı bireyin topluma, toplumsal değerlere adapte olmasını sağlamak; bireylerin yeteneklerini geliştirmelerini sağlamak, kısacası bireye bir kişilik kazandırmaktır. Bundan dolayı eğitim, bir ülkenin siyasi toplumsal, ekonomik ve bilimsel kurumlarının üretim kapasitesini artıran bir işleve sahiptir (Varış, 1998:17). Eğitim, bireylerde toplumsal ve küresel nitelikte bir bilinç oluşturan, onları üretken, yeniliğe ve değişime açık bir şekilde yetiştiren, bireysel ve toplumsal bir kimlik kazandıran, milli ve manevi değerleri koruyan, kültürel birikimin aktarılmasını sağlayan temel bir kurum niteliğindedir.

Değişim günümüz toplumlarını en çok etkileyen olgulardan birisidir. Bilginin sürekli artması ve sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişin bu denli hızlı olması, değişimin hızı ve etkisi bakımından önemli bir konudur. Günümüz dünyasında ekonomide, sosyal alanda, kültürel hayatta, siyasal ve toplumsal ve teknolojik yapıda sürekli olarak yeni gelişmeler meydana gelmektedir (Erdoğan, 2012). 20. yüzyılın ortalarında başlayan fakat son çeyreğinde yoğunlaşan ve hala devam eden gelişmeler, eğitim sistemini de değiştirmeye zorlamaktadır ve bu süreç kaçınılmaz olarak tekrarlanmaktadır. Sürekli bir değişim söz konusudur. Ekonomide, siyasette, teknolojiye ve sosyal alanlar vb. gibi birçok alanda gerçekleşen gelişmeler, ilerlemeci eğitim anlayışı, toplam kalite felsefesi gibi değişim ve gelişmeler eğitimde de değişimi zorunlu kılmaktadır. Çünkü bu alanlardaki gelişmelere karşı en duyarlı sistemlerden biri eğitim kurumlarıdır. Gelişimin sürekliliği ve hızı karşısında hiç bir kurumun durağan kalması mümkün değildir. Değişime direnç göstermek, günümüzde mümkün olmamaktadır (Erdoğan, 2012).

Eğitim kurumlarında değişimin uygulanmasında en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin eğitimde meydana gelen değişimleri özümsemeleri, bu değişimlerle birlikte gelen uygulamaların yaygınlaşmasını kolaylaştırmak ve öğretmenlerin bu süreçte kendilerine düşen sorumlulukların farkında olarak bir karmaşa yaşamamaları bakımından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin, eğitimde yaşanan değişimleri nasıl algıladıklarının bilinmesi önemlidir (Başaran, 2005).

Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında, 4+4+4 eğitim modeli konusundaki çalışmalar oldukça sınırlıdır. 4+4+4 eğitim modeli henüz yeni uygulanmaya konulan bir sistem olduğundan dolayı bu konuya ilişkin çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Bundan dolayı bu araştırma yeni eğitim modeline ilişkin bir eksikliğin giderilmesi bakımından önemlidir.

Bu araştırma amacı İstanbul ili, Sarıyer ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma bu konuda yapılacak çalışmalara katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

1.3. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

- 1- Ankete katılan öğretmenlerin samimice cevaplar verdikleri kabul edilmektedir.
- 2- Araştırma dâhilinde kullanılan testin, tahmin edilebilen değişkenleri ölçtüğü, diğer kontrol edilemeyen değişkenlerin ölçme sonucunu etkilemeyeceği varsayılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1- Bu araştırma 4+4+4 eğitim modelinin ilkokul ve ortaokul kısmı olan 4+4 bölümlerini kapsamaktadır.
- 2- 2013-2014 öğretim yılında İstanbul ili Sarıyer ilçesindeki ilkokul ve ortaokullarda görev yapmakta olan öğretmenlerle,
- 3- Anket ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

- 1.5.1. **Değişim:** Bir zaman dilimi içerisindeki değişikliklerin bütünüdür (Türk Dil Kurumu, [TDK], 2013).
- 1.5.2. **Eğitim:** Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya okul dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme (TDK, 2014) davranışıdır.
- 1.5.3. **Eğitim Sistemi:** İşlevsel açıdan toplumsal ihtiyaçların bir kısmını karşılamak için oluşturulmuş bir yapı ve sistem olarak görülmektedir. Eğitim sistemi; eğitim programları insan gücü (öğretmenler, yöneticiler, uzmanlar), finansal kaynaklar, fiziksel kaynaklar ve teknolojiden oluşmaktadır. Bütün bu öğeler, belirli bir örgütlenme ve yönetim yapısı içinde bütünleştirilerek eğitim sistemleri oluşturulmakta, eğitim hizmetinin üretimi sağlanmaktadır (Ünal, 2013:7).
- 1.5.4. **Eğitimci:** Eğitim işiyle uğraşan kişi veya diğer bir deyişle öğretmendir (TDK, 2014).
- 1.5.5. **4+4+4:** Zorunlu eğitimin sisteminin birinci kademesi olan 4 yıl süreli ilkokul, ikinci kademesi olarak 4 yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademesi olarak da 4 yıl süreli lise olmak üzere toplam 12 yıl şeklinde yapılandırıldığı sistemin adıdır (MEB, 2012a:9).

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Türk Eğitim Sisteminde Değişim (4+4+4)

Bu bölümde ilgili yazından yararlanılarak Değişim, Değişimle İlgili Kavramlar, Değişimin Nedenleri, Eğitimin Tanımı ve Amacı, Türk Eğitim Tarihi ve Türk Eğitim Sistemi hakkında edinilen bilgiler ve araştırmalar bulunmaktadır.

2.1.1. Değişim

Günümüz dünyası özellikle bilim ve teknolojiye çok hızlı bir değişim ve gelişim içerisindedir. İnsanoğlu tabiatı itibariyle yaşamını sürdürebilmek için bu değişim ve gelişime ayak uydurmak zorundadır. Değişimin önemi ilkçağlardan günümüze kadar, insanın eğitimi ve gelişimi açısından önemle vurgulanmıştır. Mevlana “*Şu akıp giden kum seline bak; ne durması var, ne dinlenmesi. Bak birdenbire nasıl bozuluyor dünya, nasıl atıyor bir başka dünyanın temelini*” sözüyle evrenin sürekli bir değişim içinde olduğunu anlatmaktadır (Cem, 2007:2).

Sürekli bir değişim içinde olan dünyada durağan kalan bütün sistemler zamana karşı direnemezler ve mutlaka değişimin bir parçası olmak zorundadırlar. Küreselleşen bir dünyanın parçası olabilmek için öğrencilerin, öğretmenlerin kısacası eğitim sisteminin de değişime ayak uydurması gerekmektedir.

Değişim genel tanımı itibariyle belirli bir zaman diliminde herhangi bir şeyde meydana gelen farklılaşmadır. Değişim farklı bir şeyin kabul edilmesi (Erdoğan, 2012:11). veya bir zaman dilimi içerisindeki değişikliklerin bütünüdür (TDK, 2014).

Değişimle ilgili literatürde birçok tanım vardır. Bunlardan bazıları şunlardır: Değişim, bütünsel yapının parçalarında, parçaların birbirleriyle etkileşiminde, bir önceki duruma göre nicelik ve nitelik bakımından gözlemlenebilir bir farklılığın oluşmasıdır (Başaran, 2005:45). Bir başka tanıma göre ise değişim, hiçbir doğrultuyu belirtmeyen, ilerlemeyi veya gerilemeyi temsilen, bir norm değeri taşımayan ve önceki durumdan ya da olgulardan farklılaşmadır (Tezcan, 1982:2).

Değişim sosyolojinin de temel problemlerinden birisi olmuştur. Auguste Comte toplumsal dinamikle ilgili teorisinde, toplumların insanların bilgi birikiminin gelişmesine bağlı olarak önceden görülebilecek şekilde ilerlediğini savunmaktadır. Comte, Spencer, Marx gibi sosyologlar değişim sorununu büyük ölçüde tikel değişim süreçlerini derinlemesine analiz ederek ve bu yönde tanımlar geliştirerek sorgulamışlardır. Günümüzde de değişim kuramları küresel toplum düzleminden aile düzlemine kadar bir çok geniş alandaki olguları kapsamaktadır (Marshall, 1999:136). Değişimin yukarıda yapılan tanımlarından da anlaşılacağı üzere genel olarak diyebiliriz ki, değişim eski durumdan veya var olan bir durumdan farklı (yeni) bir duruma geçmektir.

2.1.1.1. Değişimle İlgili Kavramlar

Değişimle alakalı ve bazen de değişimin yerine ya da değişimle birlikte kullanılabilen bazı kavramlardan söz etmek mümkündür. Örneğin, yenilik, reform, gelişme gibi. Bu kavramlar anlamı itibarıyla her ne kadar birbirlerine benzese bile aralarında farklılıklar vardır. Bu kavramlar aşağıda kısaca açıklanmaktadır.

a. Yenilik

Yenilik, değişim kavramı ile karıştırılan kavramlardan birisidir. Değişim var olan bir durumdan başka bir duruma geçişi ifade ederken; yenilik ise önceden tasarlanıp belirli bir plana bağlı olarak gerçekleştirilen eylem olarak ifade edilebilir (Erdoğan, 2012:14). Yenileşme, Türk Dil Kurumuna göre ise: '*Yeni bir durum almak, yenilik*

kazanmak' olarak açıklanmaktadır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi yenilik, var olan sistemin gelişimini kapsamaktadır.

b. Reform

Reform, bir şeyi daha iyi duruma getirmek için yapılan değişiklik, iyileştirme ve düzeltme hareketidir (TDK, 2014). Herhangi bir sistemde meydana gelen aksaklık, durağanlık veya bozulma sonucunda istenilen duruma geçebilmek için reformun gerekliliği kaçınılmazdır.

Eğitim sistemindeki reformlar son yıllarda birçok ülkenin temel sorunlarından biri olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi de endüstriyel çağdan enformatik çağına geçişle birlikte ekonominin git gide daha fazla enformasyona ve eğitime endeksli hale gelmesidir (Akpınar-Aydın, 2007:2). Eğitim temelli ekonominin küreselleşmesi, eğitim sistemini de modern çağın gerekliliklerine göre yeniden düzenleme ihtiyacını doğurmaktadır.

c. Gelişme

Yeninin ortaya çıkmasına götüren, kendi kendine devinim süreci ve ilerlemek, olgunlaşmak, genişlemek gibi birçok anlama sahiptir (TDK, 2014). Gelişme, azdan çoğa, yalınlıktan karmaşıklığa doğru nitel ve nicel olarak değişimi tanımlamaktadır. Gelişme ilerleme ve olgunlaşma anlamında da kullanılmaktadır (Başaran, 2005:304). Milli Eğitim Temel Kanunu'nda Yaygın Eğitimin kapsam, amaç ve görevlerine ilişkin gelişme ile ilgili 40. maddesinin 2. bendinde "*Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak*" şeklindeki ifadesi, milli eğitim sisteminde birçok alanda gelişmenin önemine işaret etmektedir.

2.1.1.2. Değişimin Nedenleri

Eğitimde değişim, gelişmiş veya gelişmemiş bütün toplumlar için vazgeçilmez bir olgudur. Türkiye gibi hızlı gelişmekte olan bir ülke için de vazgeçilmezdir. Değişimin birçok sebebi vardır. Önemli olan değişimin nedenlerinin gerekliliğini ve başlama sürecini tüm çevrelere kabullendirmektir. Bu çerçevede değişimin de başarısı büyük ölçülerde gerçekleşmiş olur. Değişimi gerektiren baskıların kökeninde, çevresel ve örgütsel nedenler aranmalıdır. Çevresel ve örgütsel nedenleri şu şekilde belirtebiliriz (Karakışla, 2009:20):

- Kültür ve kültürel nedenlerde görülen değişimler
- Pazar parametrelerinde görülen ihtiyaca bağlı değişimler
- Teknolojide yaşanan değişimler
- Bilimsel alanda yaşanan değişimler
- Kaynaklardan yararlanma biçiminde oluşan değişimler
- Sosyal, kültürel ve demografik değişimler
- Bireylerin değer yargılarında oluşan değişimler
- Kurumsal ve örgütsel yapıdaki performans düşüklüğü ve yetersizliği
- Benzer örgütlerde veya toplumlarda değişim programlarının başlatılmış olması

Değişim tüm birey ve örgütlerin yaşantılarının bir parçası olduğuna göre önemli olan değişimin nasıl yönetilmesi gerektiğidir. Değişimi gerektiren etkenlerin iyi bir şekilde belirlenmesi, değişim girişimlerinin planlı gerçekleştirilmesi, sürekli olması, değişimin etkilediği kişilerin katılımının olması gibi etkenler, değişimlerdeki başarı oranını etkilemektedir. Bu nedenle yukarıda sıralanan etkenlerin önemini iyi kavranması, değişimlerdeki başarının gerçekleşmesi için gereklidir.

2.1.1.3. Eğitimin Tanımı ve Amacı

Eğitim, bireyin toplumsal hayata atılmasıyla başlar ve toplumların medeniyet seviyesine bakılmaksızın bütün toplumlarda varlığını devam ettirir. İlkel komünal

toplumlarda bireylerin hayatlarını devam ettirebilmeleri için sahip olmaları gereken bilgi birikimi sınırlıydı. Sahip oldukları bilgi, ancak ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadardı. Avcı-toplayıcı toplumlarda bilgi, araç-gereç yapabilme gibi temel ihtiyaçları karşılamak için yeterli olmaktaydı. Bu tür bilgilerin öğrenilmesi, basit gözlem ve taklit yoluyla olmaktaydı. Ancak zamanla toplumsal hayat, kaçınılmaz olduğu gibi gelişime ve değişime doğru bir yol izlemeye başladı. Bireylerin ihtiyaçlarının hızla artması ve sahip olunan bilgisel birikim artan ihtiyaçları karşılayamayacak duruma gelmişti. Bu ihtiyaçları karşılamak için daha fazla bilgi birikimine gereksinim duyulmaktaydı. Bu gereksinimler ise en basit anlamda eğitimin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Çağlayan, 2007:8).

Eğitimin ilk ortaya çıkma şekli informel eğitim şeklindedir. Daha çok bireyin sosyalleşmesi ve kültürleşmesi şeklindedir. Zamanla bilgi birikiminin niteliği ve niceliği değişmiştir. Bu bilgisel birikimin aktarılmasında informel eğitim ihtiyaçları karşılayamaz duruma gelmiştir. Bu nedenle eğitimin kurumsallaşması ve formel eğitime geçiş zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Günümüz toplumunda ise bireylere gereken bilgi ve beceriler hem formel eğitim hem de informel eğitim yoluyla kazandırılmaktadır. Ancak informel eğitimin, eğitim sistemlerindeki önemi gün geçtikçe azalırken, formel eğitimin önemi ise artmaktadır (Akt. Çağlayan, 2007:9, Kızılloluk, 2001:151).

Türk Dil Kurumu'na göre eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları ve gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içinde veya okul dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme davranışıdır (TDK, 2014).

Eğitim, bireyin davranışlarında, kendi yaşantısıyla istendik yönde ve belirli bir süreliğine kalıcı değişimler meydana getirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Sönmez, 2005:35). yada önceden belirlenen amaçlar doğrultusunda bireye yeni davranışlar kazandırma, bireyi yetiştirme ve geliştirme uğraşısıdır. Eğitimin temel objesi insandır. Eğitim insana özgü ve insana yönelik bir etkinliktir (İlgar, 2005:13). Tüm bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere eğitim, bireye bilgi ve beceri gibi kazanımlar

sağlayarak, bireylerin eksik yönlerinin tamamlanması ve istendik yönde davranışların değiştirilmesi sürecidir.

Eğitim ile bireylerin olumlu davranışlar kazanması, bir meslekteki bilgi, beceri ve gereken tekniklerin öğrenilmesi ve üretkenlik hedeflenmektedir (Türkoğlu, 2005:14). Eğitimin amacı, bireydeki davranışların değiştirilmesini ve biçimlendirilmesini sistematik bir şekilde, önceden belirlenmiş bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Eğitimin amacını bireye ve topluma yönelik olmak üzere iki gruba ayırabiliriz (Çağlayan, 2007:11).

a. Eğitimin Bireye Yönelik Amacı

Eğitimin bireye yönelik amacı bireyin bedensel, duygusal ve zihinsel yapısını bir bütün olarak ele alıp onun gelişmesini sağlamaktır. Çünkü birey bedensel, duygusal ve zihinsel olarak bir bütün şeklinde gelişir. İnsan temelde biyolojik bir varlık olduğu için ve yaşamını devam ettirebilmesi için sağlıklı bir vücuda ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada eğitim, insanın bedensel yönden gelişmesini sağlamaktadır ve insana bedenini en aktif biçimde nasıl kullanabileceğini öğretmektedir. Eğitim bireyin sadece bedensel yönden değil, zihinsel yönden de gelişimini sağlamaktadır. Bireye uygun öğrenme ortamları sağlayarak bireyin zihnini en etkili şekilde nasıl kullanması gerektiğini, sağlıklı bir düşünce ile doğru kararlar alıp verebilmesini, muhakeme yapabildiğini, toplumla nasıl etkileşim içerisinde olabileceğini, problemleri nasıl çözmesi gerektiğini ve kendini nasıl ifade edebileceğini öğretir (Demirel, 2005:6). İnsan duygusal bir canlı olduğundan duygusal yönde gelişebilmesi için eğitime ihtiyacı vardır. Eğitim bireyin, duyarlı, duygulanabilen, hissedebilen, sevmeyi, paylaşmayı, yardımlaşmayı ve dayanışmayı bilen bir insan olmasını sağlar.

b. Eğitimin Topluma Yönelik Amacı

Eğitim, bireylerin toplumsallaşmasını sağlayarak topluma yönelik amacını gerçekleştirmeye çalışır. Toplumsallaşma ile birlikte birey, yaşadığı topluma adapte

olmanın gereğiyle örf, adet, gelenek, görenek ve inanç sistemlerini benimseyerek toplumun bir ferdi haline gelir. Böylece toplumla uyumlu hareket etmeye başlar.

Eğitim toplumun kültürel birikimini, toplumsallaşmış bireyler aracılığıyla yeni kuşaklara aktarır ve toplumsal devamlılığın sürmesine katkıda bulunur. Bu bağlamda eğitim genel olarak, bireylerin toplumsallaşmasına yardımcı olmak ve bireylerin sahip oldukları yetenekleri geliştirmesini sağlamak ve bu işlevlerin gerçekleştirilmesi için gerekli davranış biçimlerinin kazandırılmasını öğretmektir (Varış, 1998:17. Akt. Ünal, 2013:325). Bir toplumdaki eğitim anlayışı, öğretmenlerin eğitim anlayışı demektir (Ozankaya, 2002, 69).

2.1.1.4. Türk Eğitim Tarihi

Eğitim, toplumların kültürel mirasını kuşaklara aktarmalarındaki en önemli araçlardan birisidir. Bu özelliğiyle tüm toplumların ortak noktasıdır. Eğitim tarihi araştırmaları da toplumların hafızalarındaki birikimleri onlara yeniden hatırlatarak tarihten ders alınması gereken konuların anlatılmasını hedef edinmektedir. Türklerin tarih sahnesindeki yerlerini almalarıyla birlikte, eğitim kavramıyla yaşantılarının uyduğu bilinmektedir.

Türk Eğitim Tarihi denildiğinde Türklerin Orta Asya'dan göç ederek günümüze kadar olan zaman içerisindeki eğitim ve öğretim faaliyetleri bilinmelidir. Türkler de diğer toplumlar gibi birçok dönemden geçerken zamana bağlı olarak eğitim sistemleri de değişim göstermiştir. Türk eğitim tarihi bu değişimler sebebiyle ve içinde bulunduğu koşulların da etkisiyle farklı kültürlerden etkileşim yoluyla zenginleşmiştir. Örneğin; göçebe hayat tarzından yerleşik hayata geçiş veya sözlü edebiyattan yazılı edebiyata geçiş gibi. Tarihsel açıdan bakıldığında Anadolu'da yaşayan Türkler askeri eğitim, dini eğitim ve akademik eğitimin farklı aşamalarından geçmişlerdir. Osmanlı döneminde farklı bir çizgide olan eğitim anlayışı, Cumhuriyet döneminden itibaren varlığını modern bir çizgiye bırakmıştır (Güven, 2014:2).

Eđitim tarihinin incelenmesi, geçmişte eğitim alanında ne gibi etkenlerin önemli olduğunu, eğitim alanında neler yapıldığını, eğitimin hangi dűřüncelerin egemenliği altında şekillendiğini ortaya koymaktadır. Eđitim sistemini daha iyi tanıyabilmek, eğitimde gerçekleştirilen gelişmeleri ve reformları daha iyi anlayabilmek ve eğitim sorunlarının sebeplerini kavrayabilmek için eğitim sisteminin tarihte aldığı yolu bilmek gerekmektedir (Akyűz, 2008:1).

Tűrklerin Anadolu'ya yerleşmelerinden önce geçen neslin eğitimi oymak ve oba yönetiminin sorumluluğundaydı. Eđitim genel anlamda savaş sanatları, spor, hayvancılık ve hayvansal őrünlerin őrütümü, demircilik, el sanatları ve bazı tarımsal konularda verilir. Okuma-yazma ve bilimsel alandaki eğitimler yaygın değildi. Bu konularda toplumdaki bireyler arasındaki eğitime dayalı ilişkiler ve okullaşma oranı, niteliksel açıdan yetersizdi (Bařaran, 2006).

Selçuklu'da ve Osmanlı'da toplumsal alanda dinin ön planda olması, aynı zamanda eğitim kurumlarının dini eğitimden de sorumlu olması anlamına geliyordu. Toplumsal eğitim kurumlarında bu amaç öylesine güçlüydü ki eğitsel konularda ve etkileşimlerde veya aile içi ilişkilerde dahi dinsel kavramların, efsanelerin ve öykülerin öğretilmesine ağırlık verilir. Öğrenim denildiğinde akla dinsel öğretilerin öğrenilmesi gelmekteydi (Başaran, 2006).

Tűrklerde milli bağımsızlık mücadelesinin önemi, liderlerin kendilerinden sonra bıraktıkları edebi metinlerde eğitsel bir amaç gözetilerek anlatılmaktadır. Bunun en güzel örneklerinden biri de Orhun Yazıtlarıdır. Tűrk eğitim tarihinin örgűtsel yönü, dűřünce yönü kadar özgün ve parlak görünmemekle birlikte, bugün ders almamız gereken engin tecrűbelerle doludur. Osmanlılardaki Enderun, Hıristiyan çocuklarını, nitelikli bir öğretimle yıllarca devletin en üst düzey yöneticileri olarak yetişirmiştir. Vatandaşlarının yeteneklerine değer verip onları en iyi biçimde geliştiren Enderun, Tűrklerin kendine özgü bir eğitim sistemi kurup başarılı sonuçlar aldıklarını göstermekte ve dünya eğitim tarihinde de yer tutmaktadır. Karahanlılar'da, Selçuklular'da ve Osmanlı'nın da ilk dönemlerinde, gerek dini gerekse ilim alanında başarılı ve faydalı öğretim yapmış olan medreseler o dönemlerde düzenli ve başarılı bir

şekilde ilerlemekteydi. Esasen kişisel yeteneklere ve başarılarla dayanmaktaydılar. Fakat XVI. yüzyılda bozulmaya başlayan medreseler ve bu bozulmanın sonucunda oluşan katı zihniyet, her alanda olduğu gibi eğitim sisteminde de düşünsel ve örgütsel gelişmeleri engelledi (Akyüz, 2008:437).

Tanzimat'tan itibaren Batı'nın eğitim sistemi örnek alınarak açılan okullar, kendilerinden bekleneni tam olarak gerçekleştirememişlerdir. Çünkü bu okullarda ülkenin ihtiyaç duyduğu konulardan ziyade yüzeysel ve toplumdaki kopuk bir eğitim verilmiştir. Bu okullar maddeyi tanıyıp, maddeye şekil vermek gibi ilmi konuları öğretmediği gibi, tarihi ve sosyal çevreyi, dünyayı ve kendi değerlerimizi de öğretmekte çok başarılı olamamıştır. Tüm bu kötü gidişata ve olumsuzluklara rağmen bu eğitim sistemi içinde, çok değerli öğretmenlerin öncülüğünde birçok lider, aydın ve düşün adamı yetişmiştir. Sahip olduğu yeteneğiyle, çabalarıyla başarı göstererek ilerleme ilkesine dayanan Türk devlet ve toplum yapısı içinde okullar, toplumun en alt düzeylerinden en üst düzeylerine kadar sınıf farkı gözetmeksizin her çocuğun yükselmesine imkân vermiştir ve bu misyonla sosyal hareketliliğin devamı sağlanmıştır. Fakat devlet yönetiminde, düşünce ve sanat hayatında, okullarının bulunduğu şehir ve kasabaların çocukları daha fazla yer aldığından dolayı, köy çocukları bu alanlarda yeterince yer alamamışlardır. Bu durum ise sosyal gelişimimiz açısından bir kayıp olmuştur (Akyüz, 2006).

2.1.1.5. Türk Eğitim Sisteminin Yapısı

Türkiye'de eğitim sistemi, 17 Haziran 1973'de kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre yapılmaktadır. Bu kanuna göre Türkiye'de eğitim sistemi, '*örgün*' ve '*yaygın*' olmak üzere iki ana bölümden oluşur:

a. Örgün Eğitim

Örgün eğitim, belirli yaş gruplarındaki bireylere, önceden belirlenmiş amaç ve programlara bağlı olarak belirli sürelerde, okul adı verilen mekânlarda yürütülen

düzenli eğitimi ifade etmektedir. Bu eğitim, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere dört kademedен oluşmaktadır.

b. Yaygın Eğitim

Okul öncesi eğitimden yükseköğretimin sonuna kadar devam eden eğitimidir. Eğitim ve öğrenme, sadece okul kademeleriyle sınırlı değildir. Günümüzde okul dışında, yaşam boyu eğitim ve öğrenme önem kazanmıştır. Okul dışında gerçekleşen bu eğitim, yaygın eğitim, halk eğitimi, yetişkin eğitimi gibi adlarla da anılır. Bunların yanı sıra işbaşında eğitim, hizmet içi eğitim, çıraklık eğitimi, adaylık ya da stajyerlik eğitimi, geliştirme eğitimi gibi adlar altında genelde işyerlerinde gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri de bu kapsamda değerlendirilebilir (Turhan, 2013:50).

2.1.1.6. Türk Eğitim Sisteminin Temel İlkeleri

Türk Eğitim Sisteminin 14 temel ilkesi vardır (METK, 2014);

a. Genellik ve Eşitlik

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

b. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları

Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

c. Yöneltilme

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler (Değişik: 16/8/1997-4306/3 Md.

Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yöneltmeyi gerçekleştirecek biçimde düzenlenir. Bu amaçla, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programlarının hedeflerine uygun düşecek şekilde hazırlık sınıfları konulabilir. Yöneltilmede ve başarının ölçülmesinde rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden yararlanır.

d. Eğitim Hakkı

İlköğretim eğitimi görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi ve yetenekleri ölçüsünde yararlanabilirler.

e. Fırsat ve İmkân Eşitliği

Eğitimde cinsiyete bakılmaksızın fırsat eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.

f. Süreklilik

Bireylerin genel ve mesleki eğitimlerinin hayat boyu devam etmesi esastır. Gençlerin eğitimlerinin yanı sıra, hayata ve iş alanlarına olumlu bir şekilde adapte olmalarına yardımcı olmak üzere, yetişkinlerin sürekli eğitimini sağlamak için gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

g. Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

Eğitim sisteminin bütün dereceleri ve türleri ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve anayasada tanımlanmış olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli ahlak ve

milli kültürün bozulmaması ve kendi kültürel değerlerimize göre evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir (Değişik: 16/6/1983 - 2842/2 md.).

Milli birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilmektedir. Çağdaş eğitim ve bilim dili halinde zenginleşmesine çalışılmaktadır ve bu amaçla Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ile işbirliğine gidilerek Mili Eğitim Bakanlığı tarafından gereken tedbirler alınmaktadır.

i. Demokrasi Eğitimi

Güçlü ve istikrarlı, bağımsız ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleşmesi ve bunun devamı için vatandaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, yurt yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, her türlü eğitim çalışmalarında öğrencilere kazandırılmasına ve geliştirilmesine çalışılır; ancak, eğitim kurumlarında Anayasada tanımlanmış olan Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik telkinler yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara dahil edilmesine hiçbir şekilde izin verilmez (Değişik: 16/6/1983 - 2842/3 md.).

k. Laiklik

Türk milli eğitiminde laiklik ilkesi esastır. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri ilköğretim okulları ile lise ve dengi okullarda okutulan zorunlu dersler arasında yer almaktadır (16/6/1983 - 2842/4 md.).

l. Bilimsellik

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim yöntemleriyle ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve

yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılmaktadır.

Bilgi ve teknoloji üreterek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilmektedir. Bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilerek desteklenmektedir.

m. Planlılık

Milli eğitimin gelişmesi ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmada belirlenen hedeflere uygun olarak eğitim ve istihdam ilişkileri dikkate alınmak suretiyle, sanayileşme ve tarımda modernleşmede gerekli teknolojik gelişmeyi sağlayacak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verecek biçimde planlanır ve gerçekleştirilir. Mesleklerin dereceleri ve her dereceleri unvan, yetki ve sorumlulukları kanunla belirlenir ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir. Eğitim kurumlarının yer, personel, bina, tesis ve ekleri, donatım, araç, gereç ve kapasiteleri ile ilgili standartlar önceden belirlenir ve kurumların bu standartlara göre en uygun büyüklükte kurulması ve verimli olarak işletilmesi sağlanır.

n. Karma Eğitim

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Ancak eğitimin türüne, imkân ve zorunluluklara göre bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

o. Eğitim Kampüsleri ve Okul İle Ailenin İşbirliği

Aynı alan içinde birden fazla örgün veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması durumunda eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir. Eğitim kampüsü dâhilindeki ortak açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettirilmesi veya işletilmesi kampüs

yönetimince yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, kampüsün ortak giderlerinde kullanılır (Değişik: 25/6/2009-5917/17 md.).

p. Her Yerde Eğitim:

Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır. Resmi, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaç ve ilkelerine uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığı'nca denetlenir.

2.1.1.7. Türk Eğitim Sisteminin Amaçları

Milli Eğitim Temel Kanununa göre Türk milli eğitim sisteminin amaçları '*genel amaçlar*' ve '*özel amaçlar*' olmak üzere ikiye ayrılmıştır (1739 Sayılı Kanun [S.K.], md. 2). Türkiye milli eğitim sisteminde okulların amaçları METK'in 3. maddesinde özel amaçlar başlığı altında şöyle ifade edilmektedir:

“Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir”.

Türk Eğitim Sistemi, üstlenmiş bulunduğu amaçları gerçekleştirebilmek için uygulamada dikkate alınması gereken ilkeleri belirlemiştir. Bu ilkeler METK'in, Milli Eğitim Yasası'nda öğretim düzeylerine göre, amaç ve görevlerde yine aynı yasanın aşağıda belirtilen ilgili maddelerinde şu şekilde sıralanmıştır.

1. Genel Amaçlar

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

- a. Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, Anayasada tanımlanmış olan Atatürk milliyetçiliğine bağlı (*Değişik: 16/06/1983-2842 S.K./1. Md.*): Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş vatandaşlar olarak yetiştirmek;
- b. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe, karaktere, özgür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, bireylerin kişiliğine ve girişimciliğine değer veren, topluma karşı sorumluluk duygusu olan; yapıcı bir kişiliğe sahip, verimli kişiler olarak yetiştirmek;
- c. Bireylerin ilgilerini ve yeteneklerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve toplumun diğer bireyleriyle ortak hareket etme davranışı kazandırmak amacıyla bireyi hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu edecek ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir iş sahibi olmalarını sağlamak;

Bu amaçlarla, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir parçası yapmak esas alınmıştır (1739 S.K. Md. 2).

Türk Eğitim Sistemi'nin genel amaçlarına bakıldığında Türk Eğitim Sistemi, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, toplumda değişime ve yeniliğe açık, istikrarlı ve sağlıklı, gereken bilgi ve beceriye sahip bireyler yetiştirme ve bu bireyleri hayata hazırlama amaçlarıyla oluşturulmuş bir sistemdir.

2. Özel Amaçlar

Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derecede ve çeşitli türdeki eğitim kurumlarının özel amaçlara, genel amaçlara ve temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

2.1.1.8. Temel Eğitim ve Zorunlu Eğitim Kavramları

Temel eğitim, bütün insanların yaşamlarında karşılaştığı ve karşılaşılabileceği kişisel ve toplumsal sorunları çözebilmede; toplumsal değerlere uyum sağlamada, üretken ve tutumlu olabilmede temel yeterlilikleri, alışkanlıkları kazandırabilen bir eğitimidir. Kısacası insanları hayata hazırlayan eğitime temel eğitim denmektedir.

Genel olarak eğitimin hedefi, bireylerin kişilik ve mesleki gelişimiyle alakalı algılansa da ülkelerin gelişmesine ve istikrarına etkisi göz ardı edilemez. Bu nedenle dünyada, ülkeleri daha ileri bir eğitim ve öğretim düzeyine ulaştıracak, yaşam boyu sürecek ve insanın gelişiminin başlangıcı olarak tanımlanabilecek temel eğitim, toplumun bütün bireyleri için zorunlu duruma getirilmiştir. Zorunlu eğitim, öğrencinin belirli bir yaşta başlayıp tamamladığı, eğitim kurumlarında belli bir süre öğrenim görmesini zorunlu kılan yasal bir deyim olarak tanımlanmıştır. Toplumların gelişmesiyle beraber, ülkelerin vatandaşlarına sağladıkları zorunlu eğitim süresini de uzatma eğilimi göstermektedir (Demirel ve Ün, 1987:13).

Zorunlu eğitim anlayışı farklı ülkelerde farklı sosyal, kültürel ve ekonomik etkenlere bağlı olarak gelişmektedir. 20. yüzyılın ortalarından itibaren, gelişmiş ülkelerde zorunlu eğitim sürelerinin arttırılmasına yönelik kararlarda, zorunlu eğitim süresinin ülkelerin gelişmişlik ve kültür seviyesi ile dolaylı olarak ilişkilendirilmesinin büyük etkisi olmuştur. Başka bir deyişle, toplumun eğitim seviyesiyle gelişmişlik düzeyi arasında kurulan ilişki, okullaşma oranları gibi eğitim göstergelerini ön plana çıkarmış, okullaşma oranlarını arttırmanın en iyi yolunun, zorunlu eğitim süresini arttırmak olduğu anlayışı egemen olmuştur (Kundakçı ve Erginer, 2013:338).

2.2. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenliğin kesin bir tarihini belirlemek zordur. En az insanlık tarihi kadar eskiye dayanır. Rönesans döneminde, Antik çağlarda ya da yazının ilk kullanılmaya başlanmasıyla birlikte öğretmenlik mesleği başlar gibi bir tahminde zordur. En eski toplumlarda bir kabile reisi veya bir dini liderden sonra ya da bir filozoftan sonra düşünür olarak hep öğretmen vardı. İster günümüz toplumları için isterse de ilkel veya antik bir çağda öğretmen hep yönlendirici ve şekillendirici olmuştur (Akyüz, 1994:37-40).

Öğretmenlik, bireylerin öğrenmelerinin belirli amaçlar doğrultusunda başlatılması, yönlendirilmesi, kolaylaştırılması ve gerçekleştirilmesi sürecine ilişkin faaliyetleri kapsayan meslek dalının adıdır. Tüm bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesine öncülük eden kişi de öğretmendir (Üstüner, 2006:109-127).

Atatürk, 16-20 Temmuz 1920 tarihlerinde ilk kez Milli Eğitim programını hazırlamak amacıyla Ankara'da toplanan eğitim kongresinde büyük tehlikeler karşısında milletlerin ne kadar dirençli olduklarını, Türk milletinin sadece silahıyla değil aklı ile de hareket ettiğini söylemektedir. Türk milletinin temiz bir karaktere ve yeteneğe sahip olduğunu ancak bu yeteneği geliştirebilmek için donanımlı insanlara ihtiyaç olduğunu ve bu insanların ise öğretmenler olduğunu işaret ederek, milli mücadelenin askeri ve düşünsel olarak iki alanda yapılması gerektiğini ve eğitimin burada ne kadar önem arz ettiğini belirtmiştir (Akt. Taş, 2003).

14/06/1973'de yayımlanan 1739 Sayılı METK'in I. maddesinde Türkiye'deki mevcut milli eğitim sisteminin düzenlenmesinde esas olan amaçlar, ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul ve bina tesisleri, eğitim araç ve gereçleri, devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsadığı hükmü yer almaktadır.

Aynı sayılı kanununun 43. Maddesinde öğretmenlik mesleğine ilişkin şu ifadeler yer almaktadır: *“Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır”, “Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için,*

hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır". Öğretmenlik mesleği, her şeyden önce bir ideal, bir amaç ve hizmet anlayışıdır. Öğretmenlik milli bir heyecan, yılmadan çalışma, emek, toplumun geleceği ve ülkenin refahı için her türlü fedakârlığı gerektirmektedir (Ertuğrul, 2006:22).

Öğretmenlik mesleği her türlü toplumsal işleyişin ve toplumsal ihtiyaçlarında giderilmesinde etkin bir konumdadır. Bir meslek olarak tarif edilmesi yeni olmasına karşılık öğretmenlik toplumsal hiyerarşide önemli roller üstlenen statülerde de açık veya gizli yine de etkinliğini kaybetmemiştir. Günümüzde demografik sebepler, teknoloji, bilim, toplumsal tabakalaşma ve hareketlilik gibi gelişmeler, öğretmenliği bir meslek olarak zorunlu hale getirmiştir (Celkan, 1998:31).

Mesleklerin en zor olanı, en dikkat gerektireni öğretmenliktir. Öğretmenin nitelikli olması öğrencinin okula olan bağlarını güçlendirir, değilse öğrenciyi okuldan uzaklaştırır. Öğrencilerin başarılı ya da başarısız olmalarında öğretmenin rolü çok önemlidir (Türkoğlu, 2005:49). Bu bağlamda düşünüldüğünde eğitimin kalitesi ve niteliği, öğretmenlerin niteliğiyle doğru orantılıdır. Eğitim sistemi içinde yer alacak öğretmenlerin, gerek hizmet öncesi, gerekse hizmet içerisinde, iyi bir şekilde yetişmesi ve yetiştirilmesi, eğitim hizmetlerinin kalitesi yönünden önem taşımaktadır.

2.3. 4+4+4 Nedir?

Eğitimde reform çabaları devletlerin ekonomik olarak güçlenmelerinin bilgiye dayandığının bir göstergesidir. Eğitim reformunun amacı çoğunlukla toplum yapısında bir değişiklik oluşturmak ve yeni bir toplum yaratmaktır. Bu amaç eğitim programlarının yenilenmesi, eğitim kurumlarındaki işlerin ve işleyişin hızlandırılması, eğitimde yeni yöntem ve tekniklerin uygulanması, eğitimcilerin görev tanımlarının yenilenmesi gibi, uygulamalarla gerçekleşmektedir (Ünal, 2013:325).

Cumhuriyet döneminden beri var olan ilkokul ve ortaokullar 1997'de 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda yapılan değişiklikle birleştirilerek 8 yıllık zorunlu

ilköğretime dönüştürülmüştür. 30.03.2012 tarih ve 6287 sayılı *İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* ile de zorunlu eğitim süresi 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. Bu kanuna göre zorunlu eğitim, 4 yıl süre ile ilkokul, 4 yıl süre ile ortaokul ve 4 yıl süre ile de lise eğitimini kapsamaktadır (MEB, 2012c:1). Üniversiteye girişten önceki 12 yıllık zorunlu eğitim anlamına gelen ve 4+4+4 olarak bilinen uygulama 11.04.2012'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2.3.1. 4+4+4 Uygulamasının Hedefleri Nelerdir?

MEB yeni eğitim sistemiyle hedeflerini 2012 yılında soru ve cevaplar başlığı adı altında yayınladığı duyuruyla açıklamıştır. MEB, uygulamada dünya ülkeleri ile Türkiye'deki eğitim sürelerinin göz önünde tutulduğunu, dünya ülkelerindeki ortalama eğitim süresi 11-12 yıl iken bu oranın Türkiye'de 6-6,1 civarında olduğunu ve zorunlu eğitim uygulamasıyla ortalama eğitim seviyesinin artırılarak, ülke nüfusundaki eğitim seviyesinin artırılması hedeflediğini belirtmektedir (MEB, 2012a:9).

MEB, uygulamanın bir diğer hedefinin ise okullaşma oranlarının artırılması olduğunu ifade etmektedir.. Türkiye'deki okullaşma oranının bölgelere göre farklılıklar gösterdiğini örneğin; Doğu'daki okullaşma oranı ile Batı'daki okullaşma oranının farklı olduğunu ve bu sebeple zorunlu eğitimle, toplam nüfusunun ortalama eğitim yılının artırılacağını ve okullaşma oranındaki bölgesel farklılıkların da azalacağını düşünmektedir. Önceden 61-72 ay arasındaki çocukların okul öncesi eğitimde % 100 okullaşması hedeflenirken, yeni sistemle 48-66 ay arasındaki çocuklarda % 100 okullaşmayı sağlamak hedeflenmiştir. MEB, bu değişikliklerle okullaşma oranını % 100 seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir (MEB, 2012a:9-10).

MEB'in zorunlu eğitim sistemindeki hedeflerinden bir diğeri ise eğitim sisteminin demokratikleşirmesi ve esnekleştirilmesi isteğidir. MEB değişik kademelerde oluşturulan seçmeli derslerle öğrencilerin eğitimden beklentileri, sosyal ve kültürel faaliyetlerinin karşılanabilmesini hedeflediklerini belirtmektedir (MEB, 2012a:9).

MEB, milli eğitim sisteminde eğitimin kademelere bölünmesinin yatay ve dikey geçişlere imkân tanıdığı, esnek bir sistemle bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre yeniden düzenlenmesinin esas alındığını ve tercih hakkının ise bireylere bırakıldığını belirtmektedir. MEB, ilk 4 yılın çocuğun okula alıştığı ve temel becerileri kazandığı kademe, ikinci 4 yılın ise çocukların yeteneklerini denediği ve geliştirdiği bir kademe olduğunu, üçüncü 4 yılın ise çocukların yetenek, gelişim ve tercihleri doğrultusunda genel eğitim veya mesleki ve teknik eğitimi alacağı kademe olarak belirlenmesinin hedeflendiğini belirtmektedir (MEB, 2012a:9).

MEB uygulamayla ilköğretim seviyesini 6-13 yaş olarak değiştirmiş ve eylül ayı itibarıyla 5 yaşını tamamlamış, 6 yaşına girmiş çocukların ilkokula başlamalarıyla dünya genelinde paralellik sağlanması ve okula 1 yıl erken başlayan çocukların hayata daha erken atılmasının hedeflendiğini söylemektedir. 8 yıllık zorunlu eğitimde 1. sınıf öğrencisi ile 8. sınıf öğrencisi aynı mekânda oyun oynadığını, aynı tuvaleti kullandığını ve aynı kantinde alışveriş yapmak için sıraya girdiklerini ve bundan dolayı yetişkin öğrencilerin fiziksel üstünlükleri karşısında alt sınıf öğrencileri ezilebildiğini, ortak alanlardan yeterince faydalanamadıklarını ama yeni sistemin, yaş aralığını düşünerek ilkokul öğrencilerinin ayrı binalarda, ortaokul ve lise öğrencilerinin ise farklı binalarda eğitim yapmasına olanak sağlanarak bu sorunun çözülmesi hedeflenmektedir (MEB, 2012a:11).

MEB 4+4+4 ile çocukların gelişim özelliklerinin de dikkate alınarak bu şekilde bir kademelendirmenin yapılmasıyla eğitim sisteminin esnek bir yapıya kavuştuğunu düşünmektedir. Milli Eğitim Komisyonu var olan uygulamada, 8 yıllık kesintisiz eğitimle öğrencilerin yaş grupları ve bireysel farklılıkların dikkate alınmadığını, genç nüfusun bilgi toplumunun gerektirdiği bilgi ve becerilerden yoksun bir şekilde eğitimin işlevlerinin gerçekleştirilmediği ve bu nedenle eğitim sisteminde yeni bir yapılanmaya gereksinim duyduğunu belirtmektedir (MEB, 2012a:21).

2.3.2. 4+4+4 Uygulamasının Değerlendirilmesi

Türkiye’de eğitim sistemi bugüne dek birçok değişikliklere uğramıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra bile her alanda olduğu gibi her biri devrim niteliğinde olan değişimler görülmüştür. Çünkü savaştan yeni çıkan Türkiye’nin ilk yıllarında, birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da çeşitli problemler ortaya çıkmıştır. Okur-yazar oranının düşüklüğü, eğitimde fırsat eşitsizliği, kız çocuklarının okula gönderilmemesi gibi sorunlar dönemin en önemli eğitim sorunları arasındaydı. Türkiye’nin o günün şartlarıyla kalkınabilmesi için eğitimin son derece önemli olduğu ortadaydı.

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından itibaren Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde; eğitim sisteminin düzenlenmesi, geliştirilmesi ve toplumsal açıdan eğitim seviyesinin yükseltilmesi için büyük çabalar sarf edilmiştir. 17-29 Temmuz 1939’daki I. Maarif Şurası’ndan 15-19 Ocak 1990 tarihindeki 13. Milli Eğitim Şurası’na kadar eğitimde model arayışları sürmüş ve bu amaçla pek çok kanun yanında sayısız da kararname çıkarılmıştır. Eğitim-öğretim programlarında bu süre içerisinde çeşitli zamanlarda köklü değişikliklere gidilmiştir. Bu dönemlerde belli başlı 4 program uygulamaya konmuştur. Özellikle de 1980’li yıllarda eğitim sisteminin, üniversite sınavlarındaki başarı yüzdelerinin düşmesi, mesleki lise mezunlarının da üniversiteye gitmek istemeleri gibi sorunlar, yeni arayışları da beraberinde getirmiştir ve 1991-1992 eğitim-öğretim yılından itibaren kademeli olarak ders geçme ve kredili sisteme geçiş kararı alınmıştır (Kaya, 2008:22).

Yeni sistemle öğrenciler üniversite öncesi 3 aşamadan geçmektedirler. Birinci kademe ilköğretimin 4 yılını oluşturacak ve 5. sınıfla birlikte, kendi istedikleri alanlarda eğitim alma hakkına sahip oldukları bir yapılanmadır. Bu aşamada öğrenciler, ortaöğretim programlarına hazırlanmalarını sağlayan dersler de mevcuttur. Öğrenciler temel derslerin yanında, seçmeli dersler de tercih edebilmektedir. Öğrenciler 5.6.7.8. sınıflardaki seçmeli derslerde sayısal, sözel ve mesleki ağırlıkta dersler almaktadırlar. 4+4+4 eğitim modelinin en çok tartışılan maddesi ise ilk 4 yıldan sonra ‘açık öğretim’ alma hakkıdır. Bu hak daha sonrada yapılan değişiklikle ilköğretimin ikinci

kademesinin sonunda bırakılmıştır. Öğrenciler son 4 yılda bu haktan yararlanabilmektedirler. İlköğretimin 4+4+4 olarak ayrıştırılması çeşitli kesimlerce eleştirilmiştir. MEB, ilköğretiminin 4+4+4 olarak ayrıştırılmasını Milli Eğitim Şura kararlarına dayandırmıştır ve farklı ülkelerde de farklı modellerin olduğunu belirtmiştir (MEB, 2012a:9).

4+4+4'e yapılan eleştirilere karşı Pedagoji Derneği, ilköğretimin 5+3 değil de 4+4+4 olarak ayrıştırılmasının pedagojik olarak çocukların gelişimi açısından çok daha uygun olduğunu belirtmiştir (Pedagoji Derneği, 2012).

4+4+4 eğitim modelinin eski sisteme oranla daha fazla kaynak ihtiyacı doğuracağı gibi olumsuzluklar da belirtilmiştir. Örneğin 5 yıldan 4 yıla indiğinde sınıf öğretmenlerinde bir norm fazlalığı ve ortaokulda da öğretmen ihtiyacı sorunu ile karşı karşıya kalılabileceği belirtilmektedir (Gümüş ve Atalmış, 2012). MEB ise bu sorunun çözümü için sınıf öğretmenlerine yan dala atama hakkı verilmesi yoluyla çözmeye çalıştığını ve böylelikle hem norm fazlası duruma düşen sınıf öğretmenlerinin sayısı azaltılmaya hem de branş derslerinde oluşan öğretmen açığını gidermeye çalıştığını belirtmektedir.

6287 Sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 2012 yılında kabul edilerek eğitim sisteminde köklü değişiklikler meydana gelmiştir. MEB, kanunun uygulanması sürecinde bazı ek düzenlemeler yaparak okula başlama yaşını 66 aya çekmiş ve ders saatlerinin ortaokullarda 36-37 saate yükseltilmesine karar vermiştir (MEB, 2012a:14).

MEB, 9 Mayıs 2012 tarihinde yayımladığı “12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar” konulu bir genelge yayınlamıştır. Bu genelge ile 30 Eylül 2012 tarihi itibarı ile 66 ayını tamamlayan çocukların okula kayıt işlemlerinin e-okul sistemi üzerinden merkezi olarak yapılacağını, gelişim yönünden hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arasındaki çocukların ise velisinin yazılı isteği ile okula başlayabileceğini belirtmiştir. Bu düzenleme ile daha önce 69 ayını tamamlayan çocukların okula başlama yaşı 3 ay erkene çekilmiştir ve bu düzenleme bazı tartışmaları da beraberinde

getirmiştir. Ebeveynleri tarafından çocukların okula başlama yaşı birçok tartışmalara neden olmuştur ve MEB bunun üzerine tekrar bir düzenleme yapmak zorunda kalmıştır. Bu düzenlemeyle okul müdürlükleri, yaş bakımında kayıt hakkı kazanan çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçeyle; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporuyla okul öncesi eğitime yönlendirmelerini veya kayıtlarını 1 yıl erteleyebileceklerini belirtmiştir. Yapılan bu değişiklikle 66-69 aylık çocukların okula başlama yaşının ertelenmesi için sağlık raporu uygulamasının kaldırılması ve velisinin talebinin yeterli görülmesi uygulamaya esneklik kazandırmıştır (Cerit ve diğerleri, 2014:60).

Yeni eğitim modeli ile ilgili olarak birçok kurum ve kuruluş, sivil toplum örgütleri, sendikalar vs. görüşlerini bildirmişlerdir. Yeni sistemin eğitim hakkına erişimi engellediği, okul öncesi eğitimin tüm çağ nüfusuna zorunlu olarak iletilmemesinin okullaşma süreçlerine hazırlık bakımında daha alt sosyo-ekonomik sınıflardan gelen çocuklara eşitsizlik oluşturacağı, okula başlama yaşının erkene alınmasının, okul öncesi eğitim zorunlu kılınmadıkça sisteme ve çocuklara zarar vereceği, önerilen modelin ilk kademesi olan 4 yıllık eğitimin hiçbir bilimsel temele dayanmadığı, ilköğretim 2. kademedен sonra öğrencilerin açık öğretim ve evde eğitim alma gibi olanaklarla da eğitim görebilme önerisinin sosyo-ekonomik olarak alt sınıflardan gelen kız ve erkek çocuklarını okullaşma sürecinin dışına çıkaracağı, mesleki yönlendirmenin erkene alınmasının sakıncalı olduğu, yeni sistemin var olan öğretmen yetiştirme koşullarına uygun olmadığı, yaygın eğitimin örgün eğitim kapsamında yer almasının temel eğitim ve zorunlu eğitim yaklaşımına uygun olmadığı, eğitime ayrılan mali kaynakların bu değişikliklere yetmeyeceği uygulamaya yönelik eleştirilerdir (Ünal, 2013:326).

Öğretmenlerin değişen eğitim sistemindeki eleştirdiği ve rahatsız oldukları konuların başında; öğretmenlerin yapılan istihdamla norm fazlası duruma düşmeleriyle birlikte seçmeli dersler için yeterli sayıda öğretmen bulunmaması, branş değişikliği (yan dal) yapan öğretmenlerin niteliksiz ve alana hakim olmamaları, sınıf mevcutlarının

artmasıyla yetersiz kalan derslikler, sınıfların birleştirilmiş olması, yardımcı personel ihtiyacının doğması, taşınmalı eğitimden kaynaklanan sorunlar, ikili eğitimden kaynaklanan sorunlar gibi altyapıdan kaynaklanan sorunlar, ders saatlerinin fazla olmasıyla birlikte artan iş yükü, materyal eksikliği, programa uygun olan kitapların okullara ulaşamaması gibi eğitim programından kaynaklanan sorunlar, 66 aylık çocukların eğitim gördüğü sınıflarda farklı yaş gruplarından çocuklar olması, 66 aylık çocukların henüz okula hazır olmamaları ve sınıf öğretmenlerinin üniversitelerde aldıkları pedagojik formasyon eğitiminin 66 aylık çocuklara eğitim vermeye uygun olmaması ve eğitim sisteminin siyasallaştırılması gibi konular yer almaktadır (Ünal, 2013:331-334).

2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

4+4+4 eğitim modeline ilişkin ilgili araştırmalarda Güven, bir eğitim reformunun faaliyete geçirilmeden önce ilgili taraflarıyla ihtiyaç analizinin yapılması gerektiğini ve analiz sonuçlarına göre de hedefler belirlenerek, reforma ilişkin ön uygulamaların yapılması gerektiğini belirtmektedir (Akt. Ünal, 2013:335). Ünal, Ankara'da üç ildeki 116 birinci sınıf öğretmenin 4+4+4 eğitim modeline yönelik görüşlerini incelediği "*Sınıf Öğretmenlerinin 4+4+4 Uygulamasına Yönelik Görüşleri*" isimli çalışmasında bu sıralamaya uyulmadığı ve bu yönde çalışma yapılmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucunda MEB tarafından yapılan çalışmaların yeterli olmadığını, bilgi vermek amacıyla hazırlanan eğitim zamanlamasının öğretmenlere uymadığını, fiziksel alt yapı hazırlanmadan uygulamaya geçildiğini, öğretmenlerin görüşlerinin alınmadığını, 66 aylık çocukların uyum sorunu yaşadıklarını, öğretmenlerin eğitimin siyasallaştırıldığını düşündükleri ve öğretmenlerin iş yükünün arttığı sonucuna ulaşmıştır (Ünal, 2013).

Karadeniz (2012), 4+4+4 eğitim modeli konusunda öğretmenlerle yapmış olduğu araştırmasında eğitim sisteminde değişikliğe giderken fayda maliyet analizi yapılmadığını, yeni bir eğitim reformuna ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Ayrıca zorunlu eğitim çağındaki çocukların açık öğretime yönlendirilmesinin sakıncalı olduğunu belirtmektedir.

Özden ve arkadaşları (2014) 12 yıllık zorunlu eğitime yönelik sınıf öğretmenleriyle yaptıkları çalışmalarında, okula başlayan 60-66 aylık çocukların akademik başarılarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, okuma ve yazma açısından bu yaşın uygun olmadığı ve 60-66 aylık çocuklarda başaramama korkusu olduğu bu nedenle sınıf içerisinde gelişim açısından farklılıklar olduğu ve öğrencilerin kendilerini ifade etmede güçlük çektikleri, 4+4+4 eğitim modeli için gerekli pilot uygulamanın yapılmadığı, alt yapı sorunlarının bulunduğu, beşinci sınıfın ortaokul kademesine alınmasıyla birçok sınıf öğretmenin norm fazla duruma düştüğü, sınıf yönetiminin zorlaştığı, buna karşı öğrencilerin beşinci sınıfta branş öğretmenleriyle tanışmalarının onların ilgi ve yetenekleri bakımından faydalı olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bir diğer ilgili araştırma ise Epçaçan (2014) tarafından Siirt ilinde yapılan *“İlkokul ve Ortaokul Öğretmen ve Yöneticilerinin 4+4+4 Eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri”* isimli çalışmada araştırmacı 535 katılımcının görüşlerine ulaşmıştır. Araştırma verilerine göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun 4+4+4 eğitim sistemini uygularken sorun yaşadığını, sadece çok az bir kesimin sorun yaşamadığını belirtmektedir. Araştırmacı, katılımcıların hemen hemen yarıya yakınının yeni eğitim modeli konusunda olumsuz, % 28’inin olumlu, % 24’e yakın bir bölümün ise kararsız bir kanaate sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Katılımcıların üçte biri yeni eğitim modelinin ideolojik bir kararla oluşturulduğu, üçte biri bilimsel bir düşünceyle oluşturulduğu ve diğer üçte bir olan bölüm ise hem ideolojik hem de bilimsel bir kararla uygulanan bir model olduğu fikrindedirler. Katılımcıların % 66 olan büyük çoğunluğu 4+4+4 eğitim modelinin kalıcı olmayacağı yönünde fikir beyan etmişlerdir. Araştırmada yeni eğitim modelinin güçlü yönlerinin olup olmadığı konusunda katılımcıların yaklaşık yarısı, uygulamanın güçlü yönü olmadığını düşünmektedir. Güçlü yönü olduğuna inanan üçte bir bölüm ise bu güçlü yönlerin öğretim kademelerinin birbirinden ayrılmış olması ve 5. sınıftan itibaren branş öğretmenlerinin derslere girmesi olarak yorumlamışlardır. Araştırmada 60 aylık çocukların okula erken yaşta başlamalarını olumlu olarak karşılayan öğretmenler, aile desteğinin ve izninin sağlanması şartıyla öğrencilerin okula erken yaşta başlamalarını olumlu karşıladıkları

tespit edilmiştir. Diğer araştırma sonuçlarıyla aynı sonuca sahip konulardan birisi yine alt yapı sorunu olarak ifade edilmektedir.

Helvacı ve arkadaşları (2012) tarafından Uşak ilinde 61 okul müdürüyle yapılan “4+4+4 Modelinin Değişim Yönetimi Bağlamında Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada yeni eğitim modeli için okul yöneticilerinin ve öğretmen yeterliliklerinin, fiziki alt yapının, programın, öğrencilerin gelişim özellikleri gibi durumların yeterince araştırılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma verilerine göre MEB’in, 4+4+4 eğitim modeli için araç-gereç, insan, zaman, para, yönetim desteği gibi kaynakları nerede, ne zaman ve nasıl kullanacağı konusunda yeterince planlama yapmadığı, yeni eğitim modelini maliyeti bakımından yeterince tartışma konusu yapmadığı ve bu yeni model için gereken bütçe hazırlıklarını yeterince yapmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcılar, değişim sürecinde yer alan tüm eğitim çevrelerine güven ve desteğin bekledikleri oranda verilmediğini düşünmektedirler.

4+4+4 eğitim modeli hakkında ilgili araştırmaların sonucunda elde edilen verilerle bu çalışmada elde edilen veriler karşılaştırıldığında;

- Fiziki alt yapı, program ve öğretmen yeterlilikleri gibi durumların yeterince araştırılmadan uygulamaya geçildiği,
- Öğretmenlerin görüşlerinin alınmadığı ve eğitim çevrelerinin yeterince bilgilendirilmediği,
- 66 aylık çocukların erken yaşlarda okula başlamalarının fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz sonuçlar doğurduğu,
- Eğitim sistemindeki bu değişimin kökten bir çözüm olmadığı ve dolayısıyla kalıcı olamayacağı,
- Öğretmenlerin yeni eğitim sistemine karşı “olumsuz” görüşe sahip olmaları

gibi benzer sonuçlar elde edilmiştir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

4+4+4 eğitim modeli hakkında öğretmen görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma betimsel tarama modelindedir. Tarama modeli konusunda Karasar, tarama modellerinin geçmişte ve hala devam etmekte olan bir durumu, mevcut şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olduğunu ifade etmektedir (Karasar, 1994:77).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini; İstanbul ili Sarıyer ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilkokullarda ve ortaokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Sarıyer ilçesindeki resmi ilkokul ve ortaokullarda 329 erkek öğretmen, 812 kadın öğretmen olmak üzere toplamda 1141 öğretmen görev yapmaktadır (MEB, 2014). Örneklem olarak öğrenci sayısı ve öğretmen sayısı en çok olan 10 ilköğretim okulu seçilmiştir. Seçilen okullarda 10 kadın ve 10 erkek öğretmenle yapılmak üzere toplamda her okula 20 adet anket verilmiştir. Verilen anketlerden 135 tane geri alınmıştır. Bunlardan 21 tanesi hatalı doldurulduğu için, 2 ankette ise demografik bilgiler eksik olduğundan geçersiz sayılmıştır. Geçerli olmak üzere toplamda 112 anketin verileri kullanılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı olarak Helvacı ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen “*Değişimi Yönetme Bağlamında 4+4+4 Modeline İlişkin Görüşler Anketi*” kullanılmıştır (Ek-1). Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde literatür taraması yapılmış, ilgili alan yazından yararlanılarak 31 maddeden oluşan bir taslak hazırlanmıştır. Taslak maddelerinin kapsam ve geçerliliğini belirlemek üzere 2 alan uzmanının görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler neticesinde gerekli düzenlemeler yapılarak ölçek 23 maddeye indirilmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara ait demografik bilgiler (cinsiyet, branş, mesleki kıdem, yaş) yer almaktadır.

İkinci bölümde ise 4+4+4 eğitim modeline ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla oluşturulan algı ölçeği bulunmaktadır. Kullanılan ölçek, “Hiç Katılmıyorum” dan “Kesinlikle Katılıyorum” a doğru 5’li Likert şeklindedir ve 23 madde içermektedir. Faktör analizi sonuçlarına göre tek faktörlüdür ve varyansın 66.99’unu açıklamaktadır.

Likert tipi ölçme yönteminin en önemli yanı olan boyutluluk özelliğini sağlamak amacıyla yapılan madde analizi, yapı geçerliliğine dair ipucu vermektedir. Madde analizi ile ölçekteki maddelerin ölçmeyi amaçladığı özelliği, başka özellikleri karıştırmadan ölçüp ölçmediğine bakılmaktadır. Bu amaçla elde edilen veriler üzerinden madde-toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Madde-toplam korelasyonunun pozitif ve yüksek olması, maddelerin benzer davranışları örneklediğini ve testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösterir. Bu nedenle ölçekte yer alan maddelerin belirlenmesinde toplam-madde korelasyonunun .30 üzerinde olması baz alınmıştır (Karaca ve diğ., 2008).

Ölçek maddeleri için hesaplanan madde-toplam korelasyon değerleri Tablo 1’de sunulmuştur. Tablo 1’de görüldüğü gibi, ölçek kapsamında yer alan maddelerle hesaplanan madde-toplam korelasyon değerlerinin .45 ile .76 arasında değiştiği ve anlamlı olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Madde-Toplam Korelasyon Değerleri

Madde No.	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde No.	Madde-Toplam Korelasyonu
1	.669	14	.673
2	.648	15	.731
3	.714	16	.662
4	.712	17	.651
5	.679	18	.591
6	.763	19	.449
8	.609	21	.733
9	.529	22	.761
10	.710	23	.454
11	.525	24	.631
12	.534	25	
13	.542		

Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak diğer bir yolu da açıklayıcı faktör analizinin yapılmasıdır. Bu amaçla ölçek maddelerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Bartlett testi yapılmıştır. Çünkü veriler üzerinde faktör analizinin yapılabilmesi için KMO değerinin en az 0.60 olması ve Bartlett Sphericity testinin anlamlı çıkması önerilmektedir (Kalaycı, 2006:321-331). Bu ölçek için hesaplanan KMO değerleri sırasıyla 0.878 Bartlett's Test of Sphericity değerlerinin de 1630.78 anlamlı ($p < .001$) bulunmuştur. İstatistiksel olarak anlamlı bulunan bu değer faktör analizi yapılabileceğinin bir göstergesi olarak kabul edilmiştir (Baş, 2010:119).

Ölçeğin faktör yapısı için temel bileşenler analiz yöntemi ve varimax dik döndürme işlemi kullanılarak yapılmıştır. Faktör analizi işleminde maddelerin faktör yükünün en az 0.40 olması ve maddeler iki ayrı faktör altında toplandığında faktör yükleri arasındaki farkın en az 0.10 olması ölçüt alınmıştır (Kalaycı, 2006). Yapılan ilk faktör analizinde madde faktör yük değeri 0.40 altında olan ve birden fazla faktör altında toplandığında faktör yük değerleri arasında fark 0.10'dan küçük olan 2 madde ölçekten çıkartılmıştır. Tekrar tekrar yapılan temel bileşenler analizi ve Varimax dik döndürme işlemi sonucunda toplam varyansın %66.99'unu açıklayabilen tek faktörlü ölçek elde edilmiştir. Faktör analizi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçek Faktör Yük Değerleri

Madde No	Ortak Faktör Varyansı	Madde No	Ortak Faktör Varyansı
Md. 1	.669	Md. 13	.663
Md. 2	.650	Md. 14	.733
Md. 3	.720	Md. 15	.670
Md. 4	.717	Md. 16	.669
Md. 5	.670	Md. 17	.585
Md. 6	.761	Md. 18	.450
Md. 7	.623	Md. 19	.497
Md. 8	.541	Md. 21	.781
Md. 9	.527	Md. 19	.497
Md. 10	.713	Md. 22	.470
Md. 11	.511	Md. 23	.629
Md. 12	.521		

Özdeğer: 15.40
Açıklanabilen Varyans: % 66.99

Tablo 2’de görüldüğü gibi ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Bu boyutun özdeğeri 15.40 ve toplam varyansın 66.99’ünü açıklayabilmektedir. Toplam Açıklanan varyansın grafik çizelgesi de Ek-3’te sunulmuştur.

Güvenirlilik: Bu çalışmada ölçeğin güvenirliliği için hesaplanan Cronbach alfa değeri 0.93’dır. Güvenirlilik analizi Ek-4’te sunulmuştur. Elde edilen bu değer, ölçekten elde edilen ölçümlerin güvenilir düzeyde (>.70) olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, branş, kıdem gibi özelliklerinin frekans dağılımı ve yüzdeleri belirtilerek tablolarla gösterilmiştir. Öğretmenlerin eğitim sistemindeki değişimler konusunda ve 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin tespiti ile ilgili olarak yine frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde belirtilmiştir. Araştırmada anlamlılık testlerinde (0.05) anlamlılık düzeyi baz alınmıştır. Alt

problemlere ilişkin verilerin çözümlenmesinde SPSS-22 istatistik programı kullanılmıştır.

Aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (Ss), yüzde (%), parametrik testlerden ilişkisiz örneklem için t-testi (Independent Samples T-Test), ilişkisiz örneklem için tek faktörlü varyans analizi (One Way Anova) testleri kullanılmıştır (Baş, 2006:139-155). İlişkisiz örneklem için yapılan t-testinde Levene F testi incelenmiştir. Levene testi her bir bağımlı değişken için ayrı sonuçlar verir ve bağımsız değişkenin gruplarına göre o bağımlı değişkende gruplar arası varyansın eşit olup olmadığını kontrol eder. Significance (P) değeri 0,05'ten büyük ise değişkenler arası varyans eşitliği elde edilmiş olur. Varyans analizlerinde grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda Scheffe, Tukey HSD (A), Tukey WSD (B), LSD, eşit olmadığı durumlarda Tamhane's T2, Dunnett's C testi seçilebilir (Kalaycı, 2006:158-167).

Anketin 2. Bölümünde yer alan 31 soru maddesinin beklenti düzeyi için yanıt olarak; "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum", "Kesinlikle Katılıyorum" seçenekleri belirlenmiştir. Ölçme aracı olan Likert ölçeğinde scala 1-5 arasında değişmektedir. Olumsuz maddeler tersten puanlanmıştır. (MEB, 2012b:10). Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim sistemindeki değişimler ve bu değişimlerden biri olan 4+4+4 hakkındaki görüşlerini belirlemede kullanılan puan aralıkları, katılma düzeyleri ve katılma düzeylerinin derecelendirmesi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Katılma Derecelerine Göre Belirlenen Düzeyler

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırı	Derecesi
1	Hiç Katılmıyorum	1.00-1.80	Tamamen Olumsuz
2	Katılmıyorum	1.81-2.60	Olumsuz
3	Kararsızım	2.61-3.40	Tarafsız
4	Katılıyorum	3.41-4.20	Olumlu
5	Kesinlikle Katılıyorum	4.21-5.00	Tamamen Olumlu

IV. BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Değerler

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Dağılımlar (n=112)

Değişken		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	68	60.7
	Erkek	44	39.3
Yaş	30 ve altı yaş	29	25.9
	31-40 yaş	43	38.4
	41-50 yaş	33	29.5
	51 ve üstü yaş	7	6.3
Branş	Sınıf Öğretmeni	46	41.1
	Branş Öğretmeni	66	58.9
Mesleki Kıdem	1-12 ay	7	6.3
	1-5 yıl	15	13.4
	6-10 yıl	23	20.5
	11-15 yıl	26	23.2
	16-20 yıl	19	17.0
	21-25 yıl	10	8.9
	26 ve üzeri yıl	12	10.7

Tablo 4'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin % 41.1'i sınıf öğretmeni, % 58,9'u branş öğretmeni olup, % 60.7'si kadın, % 39.3'ü erkektir. Mesleki kıdem açısından öğretmenlerin % 6,3'ü 1-12 ay, % 13.4'ü 1-5 yıl, % 20.5'i 6-10 yıl, % 23,2'si 11-15 yıl, % 17.0'si 16-20 yıl, % 8,9'u 21-25 yıl, % 10.7'si ise 26 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin yaş durumu bakımından % 25,9'u 30 yaş ve altı, % 38,4'ü 31-40 yaş, % 19.5'i 41-50 yaş, % 6.3'ü ise 51 yaş ve üzerindedir.

4.2. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşleri

İstanbul ili Sarıyer ilçesindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim sistemindeki değişimlerden biri olan 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalaması ve standart sapması Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşleri (n=112)

		Ortalama	Ss.	
Madde 1	4+4+4 eğitim modeli Türk Milli Eğitim sisteminin amaç ve ilkelerine uymaktadır.	2.56	1.20	Katılmıyorum
Madde 2	4+4+4 eğitim modelinin, eğitim sistemi açısından önemi ve gerekliliği, MEB tarafından eğitimciler ve öğrencilere gerekçeleriyle açık bir şekilde anlatılmıştır.	2.11	1.15	Katılmıyorum
Madde 3	MEB, 4+4+4 eğitim modelinin sağlayacağı yararların herkes tarafından anlaşılabilmesi için gereken çabayı göstermiştir.	2.16	1.11	Katılmıyorum
Madde 4	Milli eğitim sistemindeki 4+4+4 gibi değişimler gerçekleştirilmeden önce, okulların gerekli fiziksel alt yapı, program, öğretmen yeterlilikleri, öğrenci psikolojisi gibi durumları yeterince araştırılmıştır.	1.85	1.06	Katılmıyorum
Madde 5	4+4+4 eğitim modeli eğitimcilerin kendilerini geliştirebilmelerini ve değişime ayak uydurabilmelerini sağlayan değişimlerdir.	2.44	1.22	Katılmıyorum
Madde 6	4+4+4 eğitim modeli Liseye Giriş Sınavlarında öğrencilerin başarısını arttıran bir eğitim modelidir.	2.25	1.08	Katılmıyorum

Madde 7	66 aylık çocukların ilkokula başlamaları olumlu bir değişikliktir.	1.98	1.08	Katılmıyorum
Madde 8	66 aylık çocuklar ilkokula başladıklarında uyum sorunu yaşamaktadırlar.	1.75	.97	Hiç Katılmıyorum
Madde 9	Yeni eğitim sistemi (4+4+4), eğitimsel olarak belirlenen hedeflere ulaşmada eski sistemden daha etkili olacaktır	2.78	1.18	Kararsızım
Madde 10	Eğitim sistemindeki değişimlerde kararlar alınmadan önce, bu değişimin öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler, personel ve velileri üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerin neler olabileceği konusunda gerekli ön araştırmalar ve çalışmalar yapılmıştır.	2.00	1,13	Katılmıyorum
Madde 11	Eğitim sistemindeki değişimler kökten bir çözüm önermemektedir.	2.13	1.08	Hiç Katılmıyorum
Madde 12	Eğitim sistemindeki değişimler gerçekleştirilirken uluslararası gelişmeler de dikkate alınmaktadır.	2.54	1.32	Katılmıyorum
Madde 13	Eğitim sistemindeki değişim kararlarının alınmasında uzman kişilerin görüşleri dikkate alınmaktadır.	2.36	1.27	Katılmıyorum
Madde 14	Yeni eğitim sistemi oluşturulurken eğitsel ihtiyaçlar ön plandadır.	2.36	1.08	Katılmıyorum
Madde 15	Yeni eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce eğitimcilere yeterince hizmet içi eğitim verilmiştir.	1.83	1.03	Katılmıyorum
Madde 16	Yeni eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce velilere yeterince bilgi verilmiştir.	1.75	.92	Hiç Katılmıyorum
Madde 17	Yeni eğitim sistemindeki yeni seçmeli dersler için veliler ve öğrenciler bilgilendirilmiştir.	2.16	1.10	Katılmıyorum
Madde 18	Eğitim sisteminin getirdiği bu yeni eğitim modelinde seçmeli derslerle birlikte ders sayısı saati öğrenciler için ağır olmaktadır.	2.31	1.14	Katılmıyorum
Madde 19	Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşınının 5.5 olmasını veliler olumlu karşılamıştır.	1.83	.91	Katılmıyorum

Madde 20	Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşı çocukların fiziksel gelişimi açısından uygun bir yaştır.	1.72	.97	Hiç Katılmıyorum
Madde 21	Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşı çocukların psikolojik gelişimi açısından uygun bir yaştır.	1.77	1.01	Hiç Katılmıyorum
Madde 22	Okula yeni başlayan 1. Sınıf öğrenciler okula adaptasyon sorunu yaşamaktadır.	1.84	1.05	Katılmıyorum
Madde 23	Okulların fiziksel yapıları okula başlama yaşına göre dizayn edilmiştir.	1.90	1.04	Katılmıyorum
	Aritmetik Ortalama	2.10	1.09	Katılmıyorum

Tablo 5’te görüldüğü gibi öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalaması ($\bar{x}=2.10$), standart sapması ise ($SS=1.09$) olup, 4+4+4 eğitim modeline ilişkin genel olarak “*Olumsuz*” düzeyinde görüş belirtmektedirler.

4.2.1. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşleri ‘Cinsiyet’ ve ‘Branş’ Bakımından Anlamlı Fark Göstermekte Midir?

Öğretmenlerin eğitim sistemindeki değişimlerden biri olan 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşleri cinsiyet ve branş bakımından anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için bağımsız gruplar arası *t*-testi uygulanmış ve elde edilen veriler Tablo- 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Değişken		N	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	68	2,19	.54	112	-1,550	.000
	Erkek	44	2,37	.66			

Tablo 6’da görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre yapılan inceleme sonucunda Sig. ($P=0.000$) olduğu için kadın ve erkek öğretmenlerin 4+4+4 eğitim

modeline ilişkin görüşlerinde yüksek derecede anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığa bakılarak 4+4+4 eğitim modeline kadın öğretmenlerin ($\bar{x}=2.19$, $SS=.54$) erkek öğretmenlere göre ($\bar{x}=2.37$, $SS=.66$) daha az katıldıkları görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin T-Testi Sonuçlarının Branş Değişkenine Göre Dağılımı

Değişken		N	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Branş	Sınıf Öğretmeni	46	2.31	.10	112	.744	.459
	Branş Öğretmeni	66	2.22	.06			

Tablo 7’de branş değişkenine göre yapılan inceleme sonucunda ise Sig. (P=0.459) olduğu için 4+4+4 eğitim modeline ilişkin öğretmen görüşlerinde sınıf öğretmenleri ($\bar{x}=2.31$, $SS=.10$) ve branş öğretmenleri ($\bar{x}=2.22$, $SS=.06$) arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

4.2.2. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşleri ‘Mesleki Kıdem’ ve ‘Yaş’ Bakımından Anlamlı Fark Göstermekte Midir?

Öğretmenlerin eğitim sistemindeki değişimlerden biri olan 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşleri mesleki kıdem ve yaş bakımından anlamlı fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek için bağımsız gruplar arası t-testi uygulanmış ve elde edilen veriler Tablo 8’deki gibidir.

Tablo 8. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin ‘Mesleki Kıdem’ ve ‘Yaş’ Bakımından Dağılımı

Değişken		N	$\bar{x}$	Ss
Mesleki Kıdem	1-12 ay	7	2.37	.33
	1-5 yıl	15	2.19	.62
	6-10 yıl	23	2.39	.40
	11-15 yıl	26	2.05	.58
	16-20 yıl	19	2.11	.51
	21-25 yıl	10	2.20	.38
	26 yıl ve üzeri	12	2.77	.95
Değişken		N	$\bar{x}$	SS
Yaş	30 ve altı	29	2.23	.49
	31-40 arası	43	2.17	.52
	40-50 arası	33	2.32	.72
	51 ve üzeri	7	2.65	.72

Öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem ve yaş değişkenleri bakımından anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü Anova testi yapılmıştır. Bağımlı değişkene ilişkin varyansların her örneklem için eşit olduğu hipotezini test eder. Tek Yönlü Varyans Analizinin (Anova) kullanıldığı durumlarda, homojenlik testi (Levene testi) sonuçlarına göre kullanılan çoklu karşılaştırmalar da (Post Hoc Tests) değişmektedir (Kalaycı, 2006:131-145). Öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin Anova sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkeni Bakımından Anova Sonuçlarının Dağılımı

Değişken	Varyans	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	5.314	6	.886	2.694	.018
Mesleki Kıdem	Gruplar içi	34.522	105	.329		
	Toplam	39.836	111			

Tablo 9'daki Anova sonuçları göre Sig (P=.018>0.005) olduğu için öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin öğretmenlerin görüşlerinde mesleki kıdem değişkeni bakımından anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılık ise Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin Scheffe Testi Sonuçları

Mesleki Kıdem	N	$\bar{x}$
		1
1-12 ay	7	2.37
1-5 yıl	15	2.19
6-10 yıl	23	2.39
11-15 yıl	26	2.05
16-20 yıl	19	2.11
21-25 yıl	10	2.20
26 ve üzeri yıl	12	2.77

Tablo 10'daki değerlere bakıldığında gruplar arası anlamlı bir fark bulunmasına rağmen, Scheffe testine göre 7 grupta toplanan mesleki kıdem değişkeni, ayrı gruplar altında gösterilmemiş tek bir homojen alt grup etrafında toplanmıştır. Bu testin sonucunda 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalamaları diğerlerine göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Diğer 6

gruplardaki öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalamaları 'olumsuz' düzeyinde iken 26 ve üzeri yıla sahip öğretmenlerin görüşleri ise 'tarafsız' düzeyindedir.

Tablo 11. Öğretmenlerin 4+4+4 Eğitim Modeline İlişkin Görüşlerinin Anova Sonuçlarının Yaş Değişkeni Bakımından Dağılımı

Değişken	Varyans	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
	Gruplar arası	1.577	3	.526	1.483	.223
Yaş	Gruplar içi	38.260	108	.354		
	Toplam	39.836	111			

Tablo 10'daki Anova sonuçlarına göre Sig ($P=.223>0.005$) olduğu için öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinde yaş değişkeni bakımından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin ve farklı branşlardaki öğretmenlerin 2012 yılında ilköğretimde ve eğitim kanununda yapılan 4+4+4 zorunlu eğitim modelinin ilköğretimlerde uygulanışı üzerine değerlendirme düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşleri cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenleri bakımında anlamlı bir fark göstermektedir. Cinsiyet bakımından 4+4+4 eğitim modeline kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha az katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki kıdem değişkenine göre 26 ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalamaları diğerlerine göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Diğer 6 gruptaki öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin ortalamaları 'olumsuz' düzeyinde iken 26 ve üzeri yıla sahip öğretmenlerin görüşleri ise 'tarafsız' düzeyindedir. Branş ve yaş değişkenleri bakımından ise anlamlı bir farklılık görülmediği sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin görüşlerinin "olumsuz" düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler,

- *4+4+4 eğitim modeli Türk Milli Eğitim sisteminin amaç ve ilkelerine yeterince uymadığını ($\bar{x}$ =2.56, Ss.=1.20),*
- *4+4+4 eğitim modelinin, eğitim sistemi açısından önemi ve gerekliliğinin, MEB tarafından eğitimcilere ve öğrencilere gerekçeleriyle açık bir şekilde yeterince anlatılmadığını ($\bar{x}$ =2.11, Ss.=1.15),*

- *MEB'in, 4+4+4 eğitim modelinin sağlayacağı yararların herkes tarafından anlaşılabilmesi için gereken çabayı yeterince göstermediğini ($\bar{x}$ =2.16, Ss.=1.11),*
- *Milli eğitim sistemindeki 4+4+4 gibi değişimler gerçekleştirilmeden önce, okulların gerekli fiziksel alt yapı, program, öğretmen yeterlilikleri, öğrenci psikolojisi gibi durumları yeterince araştırılmadığını ($\bar{x}$ =1.85, Ss.=1.06),*
- *4+4+4 eğitim modelinin eğitimcilerin kendilerini geliştirebilmelerini ve değişime ayak uydurabilmelerini sağlayan yeterli değişimler olmadığını ($\bar{x}$ =2.44, Ss.=1.22),*
- *4+4+4 eğitim modelinin Liseye Giriş Sınavlarında öğrencilerin başarısını yeterince arttıran bir eğitim modeli olmadığını ($\bar{x}$ =2.25, Ss.=1.08),*
- *66 aylık çocukların ilkokula başlamalarının yeterince olumlu bir değişiklik olmadığını ($\bar{x}$ =1.98, Ss.=1.06),*
- *Eğitim sistemindeki değişimlerde kararlar alınmadan önce, bu değişimin öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler, personel ve velileri üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerin neler olabileceği konusunda gerekli ön araştırmalar ve çalışmaların yeterince yapılmadığını ($\bar{x}$ =2.00, Ss.=1.13),*
- *Eğitim sistemindeki değişimler yeterince kökten bir çözüm önermediğini ($\bar{x}$ =2.13, Ss.=1.08),*
- *Eğitim sistemindeki değişimler gerçekleştirilirken uluslararası gelişmelerin de yeterince dikkate alınmadığını ($\bar{x}$ =2.54, Ss.=1.32),*
- *Eğitim sistemindeki değişim kararlarının alınmasında uzman kişilerin görüşlerinin yeterince dikkate alınmadığını ($\bar{x}$ =2.36, Ss.=1.27),*

- *Yeni eğitim sistemi oluşturulurken eğitsel ihtiyaçların yeterince ön planda olmadığını ($\bar{x}=2.36$, Ss.=1.08),*
- *Yeni eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce eğitimcilere yeterince hizmet içi eğitim verilmediğini ($\bar{x}=1.83$, Ss.=1.03),*
- *Yeni eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce velilere yeterince bilgi verilmediğini ($\bar{x}=1.75$, Ss.=.92),*
- *Yeni eğitim sistemindeki yeni seçmeli dersler için velilerin ve öğrencilerin yeterince bilgilendirilmediğini ($\bar{x}=2.16$, Ss.=1.10),*
- *Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşının 5.5 olmasını velilerin yeterince olumlu karşılamadığını ($\bar{x}=1.83$, Ss.=.91),*
- *Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşının, çocukların fiziksel gelişimi açısından yeterince uygun bir yaş olmadığını ($\bar{x}=1.72$, Ss.=.97),*
- *Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşı çocukların psikolojik gelişimi açısından yeterince uygun bir yaş olmadığını ($\bar{x}=1.77$, Ss.=1.01),*
- *Okulların fiziksel yapılarının, okula başlama yaşına göre yeterince dizayn edilmediğini ($\bar{x}=1.90$, Ss.=1.04),*

düşünmektedirler. Bununla birlikte öğretmenler,

- *Okula yeni başlayan 1. Sınıf öğrencilerin, okula çok fazla adaptasyon sorunu yaşamadığını ($\bar{x}=1.84$, Ss.=1.05),*
- *Eğitim sisteminin getirdiği bu yeni eğitim modelinde seçmeli derslerle birlikte ders sayısı saatinin öğrenciler için çok fazla ağır olmadığını ($\bar{x}=2.31$, Ss.=1.14),*

- 66 aylık çocukların ilkokula başladıklarında çok fazla uyum sorunu yaşamadıklarını ($\bar{x}=1.75$, Ss.=.97),

düşünmektedirler. Öğretmenlerin 4+4+4 eğitim modeline ilişkin düşüncelerinde

- Yeni eğitim sisteminin (4+4+4), eğitimsel olarak belirlenen hedeflere ulaşmada eski sistemden daha etkili olacağı ($\bar{x}=2.78$, Ss.=1.18),

konusunda ise çekimser (tarafsız) kaldıkları görülmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerle anket esnasında yapılan görüşmelerden ve anket verilerinden anlaşıldığı üzere 4+4+4 zorunlu eğitim sistemine neden gereksinim duyulduğu, bu yeni sistemle hangi sorunların giderileceği, eğitim çevrelerine yeterince anlatılamamıştır.

Öğretmenler yeni eğitim modeli oluşturulurken kendilerinin bu sürece yeterince dâhil edilmedikleri düşüncesindedirler. Öğretmenlerin 4+4+4 gibi köklü değişim kararları alınırken sürece dâhil edilmeleri kendilerini değişimin bir parçası olarak görmelerini sağlayacaktır ve bu da öğretmenlerin daha fazla motive olmasını ve verimli olmasını sağlayacaktır. Eğitim sistemindeki değişimlerde yer alacak olan etkinlikler, uygulamalar öğretmenlerin kendilerini daha fazla geliştirebilmelerini sağlayacak biçimde tasarlanmalıdır. Değişimi uygulayacak olan kişilerin öncelikle değişimden fayda edinecek bireyleri, değişimin yararları konusunda ikna etmesi gerekmektedir. Değişim kararları bir dayatma ile değil de, ikna yoluyla daha faydalı olacaktır. Değişim uygulamaları yüz yüze olan eğitim programlarıyla, hizmet içi eğitimlerle veya pilot uygulamalarla bilgilendirilme yapılması gerekmektedir

Öğretmenler okulların fiziki şartlarının yeni sisteme göre adapte edilmesinin gerekli olduğunu, sınıfların öğrenciler için yeterli gelmediği kanaatindedirler ve bu konuda kendileriyle herhangi bir bilgi paylaşımının yetersiz olacak düzeyde az olduğunu ifade etmektedirler.

Sosyal ve kültürel açıdan toplumsal devamlılığın sağlanması ve toplumsal ihtiyaçların iyileştirilmesi için ilk eğitimin/ilköğretimin önemi çok büyüktür. Bu bağlamda temel eğitimin niteliğinin artırılması gerekmektedir. Bu şekilde bir iyileştirme için öncelikle kazandırılacak olan uygulamaların toplumsal değişmelerin ve içinde bulunduğumuz çağın dinamiklerine uygun olarak dizayn edilmesi gerekmektedir.

Bu sürecin devamlı olabilmesi için de sürekli olarak gelişim çizgisinin ileriye dönük olarak sürekli bir araştırma içerisinde olması gerekmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin teknolojik bilgi ve donanımları desteklenmeli ve bu destek sürekli hale getirilmelidir.

Bu süreçte mevcut hizmet içi eğitim uygulamalarının da ciddi olarak ele alınması ve daha verimli hale getirilmesi gerekmektedir ve değişim yapılacak eğitim programlarında üniversitelerden, sivil toplum kuruluşları, sendikalardan da görüş alınması gerekmektedir.

Yapılacak olan değişimlerde en büyük rolü oynayan öğretmenlerin eğitimi konusunda gerekli önlemler alınmadığı, yapılan değişikliklere öğretmenlerin katılımı sağlanmadığı, görüşlerine başvurulmadığı ve öğretmenlerimize ihtiyaç duydukları destek verilmediği takdirde, sistemde yapılmaya çalışılan değişimin soyut kalacağı bir gerçektir. Öğretmenler sistemin uygulayıcısıdır ve unutulmamalıdır ki sistem ne kadar mükemmel olursa olsun değişimin başarısı, uygulayıcıların başarısıyla mümkün olabilir.

4+4+4 eğitim modelinin uygulamaya konulmaya yeni başlanmış olması nedeniyle öğretmenlerin görüşlerinde kararsızlık ve karamsarlık olması, yeni sisteme adaptasyon sorunu yaşamaları sistemin getirdiği yenilikleri ve faydalarının tam olarak farkına varamaması gibi nedenlerden dolayı, öğretmenlerin verdiği cevapların olumsuz olduğu düşünülmektedir. Yeni sistemin daha iyi anlaşılmasıyla bazı ön yargıların zamanla değişebileceği ve direnç kaynaklarının azalacağı düşünülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'na düşen görev ise bu adaptasyon sürecinde öğretmenleri, velileri,

öğrencileri ve toplumun bütün kesimlerini planlı ve sürekli bir biçimde bilgilendirmesi gerekmektedir. Uzmanlardan destek alınmasının geçiş dönemlerinde yararlı olacağı düşünülmektedir.

Milli Bakanlığı öğrencilerin her açıdan iyi yetişmiş bireyler olarak topluma kazandırılmasında öğretmen ve öğrenci velilerinin ilişkilerinin samimi, etkili ve güvene dayalı bir şekilde geliştirilmesi açısından gerekli olan şartların oluşturulması ve geliştirilmesi için uzmanlardan destek alınması gerektiği düşünülmektedir.

Birbirinden çok farklı özellikler taşıyan öğrencilerin daha fazla başarı gösterebilmelerinin sağlanması için de uygun yöntemlerden ve yeni teknolojilerden yararlanılmalıdır. Bütün bu amaçların yerine başarıyla getirilebilmesi ancak yeni bir okul çevresi ile mümkün olacaktır.

Öğretmenler, seçmeli derslerin gelmesiyle birlikte, özellikle ikili eğitim yapan okullarda okula çok daha erken geldiğini ve okuldan çok daha geç çıktığını bu durumun ise tüm taraflar açısından olumsuz bir gelişme olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla beraber öğretmenler, velilerin farklı seçmeli dersler talep ettiklerini; öğretmenlerin seçmeli derslere hazırlık konusunda sıkıntılar yaşadıklarını; seçmeli dersler nedeniyle ders programlarında yapılan değişikliklerin öğretmenleri mağdur ettiğini düşünmektedirler.

4+4+4 eğitim modelinde bütün eğitim paydaşlarının hemen hemen büyük bir çoğunluğunun olumsuz olarak bildirdikleri temel sorunların başında okula başlama yaşı konusudur. Okula başlama yaşının 60-66 ay aralığına düşürülmesini tüm taraflar açısından olumsuz bir gelişme olarak değerlendirmişlerdir. Bu durum, öğrenci açısından, öğrencilerin psikolojik ve fiziksel olarak okula başlamaya hazır olmamaları; öğretmen açısından, öğrencilerin yapılan etkinliklerde yeterlilik gösterememeleri ve başarısız olanların diğer çocukların yanında eziliyor olmaları; veliler açısından, çocuklar küçük olduğu için velilerin endişe duymaları ve okulda uzun zamanlar geçirerek çocuklarını yalnız bırakmak istememeleri, yöneticiler açısından, yöneticilerin

öğrenci, öğretmen ve velilerin yaşadığı tüm sorunlardan etkileniyor olmaları şeklinde ifade edilmiştir.

Milli eğitim sistemindeki değişimlerde belirlenen hedeflere ulaşılması için, yapılan değişimlerde uluslararası gelişmelerin de dikkate alınarak uygulanması gerekmektedir. Araştırma sonucunda öğretmenler eğitim sisteminde yapılan değişimlerde uluslararası gelişmelerin yeterince dikkate alınmadığını düşünmektedirler. Ayrıca eğitim sisteminde değişimlerin başarıya ulaşabilmesi için değişimlerin siyasal kaygılardan uzak bir biçimde planlanması gerektiğine inanmaktadırlar.

Sonuç olarak eğitim sisteminde gerçekleşen değişimlerde başarıya ulaşılması için;

- Okulların fiziksel altyapı çalışmaları ve sistem değişikliğinden dolayı ihtiyaç duyulabilecek teknolojik donanıma sahip duruma getirilmesi ve bunun için gerekli maddi desteğin sağlanması,
- Yeni sisteme uygun mevzuat değişikliklerinin yapılması,
- 60-66 ve 72 aylık çocukların aynı sınıfta öğrenim görmesi pedagojik olarak çocuk gelişim açısından yeniden değerlendirilerek uzman kişilerin de görüşlerinin alınıp, yeni bir düzenlemeye gidilmesi,
- Özellikle ikinci 4+4+4'ün ikinci 4'ü için ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının giderilmesi ve alan dışı ücretli öğretmen görevlendirmelerinin sona ermesi için yeterli sayıda atanmanın yapılması,
- Seçmeli derslerin belirlenmesinde norm kadroya göre seçimlerin engellenmesi için ihtiyaç duyulan alanlarda öğretmen atamalarının yapılması,
- Uygulama ile motivasyon yaşayan öğretmenlerin, motivasyonunu artırıcı ya da çalışmaların yapılması yeni sistemin başarıya ulaşabilmesi için önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, B., Aydın K. (2007). *Türkiye Ve Bazı Ülkelerin Eğitim Reformlarının Karşılaştırılması*, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ.
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim Sosyolojinin Temel Kavram ve alanları Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Meb Yayınları
- Akyüz, H. (1994). Liselerde Uygulamaya Konulan Ders Geçme ve Kredi Sistemi Üzerine Düşünceler ve Bazı Teklifler, *Türk Yurdu Dergisi*, Sayı 73, s. 37-40.
- Akyüz, Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Akyüz, Y. (2008). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000-M.S. 2010*. 12. Baskı, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Baş, T. (2006). *Anket, Anket Nasıl Uygulanılır, Değerlendirilir, Hazırlanılır?*, 4. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Başaran, İ. E. (2005). *Yönetimde İnsan İlişkileri Yöneltil Davranış*, Ankara: Gül Yayınevi
- Başaran, İ., E. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ankara: Siyasal Yayıncılık.
- Celkan, Y., H. (1998). Öğretmen Yetiştirme Modelinde Yeni Bir Boyut, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 137, s. 30-31.

- Cem, İ. (2007). *Türkiye’de Geri Kalmışlığın Tarihi*, 17. Baskı, İstanbul: Can Yayınları
- Cerit, Y., Akgün, N., Yıldız, K., Sosyal, M. R. (2014). *Yeni Eğitim Sistemin (4+4+4) Uygulanmasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Bolu İl Örneği)*, Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Nisan.
- Çalık, T., Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 13, S. 1, s. 55-56
- Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). *Eğitim Terimleri*, Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitimde Yeni Yönelimler*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2012). *Eğitimde Değişim Yönetimi*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Ertuğrul, H. (2006). *Öğretmenin Başarı Kılavuzu*, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Epçaçan, C. (2014). İlkokul ve Ortaokul Öğretmen ve Yöneticilerinin 4+4+4 Eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri. *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl 18, S. 58. s. 505-522
- Gümüş, S. ve Atalmış, E.H. (2012). *Achievement Gaps Between Different School Types And Regions In Turkey: Have They Changed Over Time?* Mevlana International Journal Of Education (Türkiye’de Farklı Okullar ve Bölgeler Arasındaki Başarı Farklılığı Zamanla Değişti Mi?) , 2 (2), 48-64.
- Güven, İ. (2014). *Türk Eğitim Tarihi*, Ankara: PegemA Yayınları.
- Helvacı, M.A., Bostancı, A.B., Çankaya, İ.H. (2012). *4+4+4 Modelinin Değişim Yönetimi Bakımından Değerlendirilmesi (Uşak İli Örneği)*, 7. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, 24-26 Mayıs 2012, Bildiri No: 96, Malatya.

- İlgar, L. (2005). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*, 3. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 2.Baskı, Ankara:Asil Yayınları.
- Karaca, E., Yurdabakan, İ., Çetin, B., Nartgün, Z., Bıçak, B., Gömleksiz, M. (2008). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ed. Serdar Erkan ve Müfit Gömleksiz, Ankara: Nobel Yayınları.
- Karakışla, E. (2009). *Kültür-Yönetim İlişkileri Bağlamında Örgütsel Değişim Sürecine Örgütsel Kültürün Yönetimsel Etkinlik Açısından Etkisi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.
- Karadeniz, C.B. (2012). *Öğretmenlerinin 4+4+4 Zorunlu Eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri*. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, Cilt 10, Sayı 40, 34-53.
- Kaya, H. (2008). *Avusturya'da Ortaöğretim Düzeyinde Eğitim Sistemi ve Coğrafya Eğitimi İle Türkiye Mukayesesi*, Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kızılluluk, H. (2001). *Sınıf Ortamında Öğretmen Öğrenci İletişiminin Yatay ve Dikey Olmasının Öğrenme Üzerindeki Etkileri*, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25. Cilt, Sayı 1, Mayıs, Sivas.
- Kundakçı, S. ve Erginer, A. (2013). *Türkiye'de 12 Yıllık zorunlu Eğitim Öncesi Zorunlu Okul Öncesi Eğitim Pilot Uygulamasının Değerlendirilmesi: Tokat İli Örneği*, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6, 27. Sayı, S. 338.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü* (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürcü) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012c). 12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular-Cevaplar, Ankara.
http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012b). *Halkla ilişkiler ve Organizasyon Hizmetleri, İçeriğine Göre Sorular*, Kod: 342PR00041. Ankara

Milli Eğitim Bakanlığı. (2012c). *İlköğretimden Ortaöğretime Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş Analizi*, Haziran, Ankara.

Ozankaya, Ö. (2002). Çağdaş Toplumlarda Öğretmenin Yeri ve Konumu, *İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3. Cilt Sayı 3, s. 63-80.

Özden, B., Kılıç, R., Aksu, D. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin 12 Yıllık (4+4+4) Zorunlu Eğitime İlişkin Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/4, s. 181-200

Sönmez, V. (2005). *Eğitim Felsefesi*, Ankara: Anı Yayınları.

Taş, N. F. (2003). Türk Milli Eğitiminin Yenileşmesi ve Öncelikleri, *M. E. B Dergisi*, S. 159, Ankara.

Turhan, E. (2013). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, 2. Baskı, Coşkun Bayrak. (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları, 3. Ünite, (47-70),Yayın No: 2231, Eskişehir.

Türkoğlu, A. (2005). *109 Soruda Öğretmenlik Meslek Bilgisine Giriş*, İstanbul: Kare Yayınları.

Ünal, D., P. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin 4+4+4 Uygulamasına Yönelik Görüşleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2. Cilt, Sayı 4, Makale No 36, s. 324-337.

Üstüner, M. (2006). *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenlik Çalışması*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 45, s. 109-127.

Variş, F. (1998). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Alkım Yayınları.

WEB KAYNAKLARI

Pedagoji Derneği. (2012). Pedagoğlardan 4+4+4'e Eleştirel Bakış, [http://pedagojiderneği.com/2012/03/09/4-4-4-e-pedagojik-bakis/28Mayıs_2014'de alınmıştır](http://pedagojiderneği.com/2012/03/09/4-4-4-e-pedagojik-bakis/28Mayıs_2014'de_alınmıştır).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", *Resmi Gazete*, No. 28735 <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130814.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130814.html> 14 Şubat 2014'te alınmıştır.

M. E. T. K. (2014). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_1/temelkanun_1.html adresinden alınmıştır. 2 Mart 2014'de alınmıştır.

http://istanbul.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_04/01104349_stanbulstatistikleri201302014.pdf

http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf 18 Aralık 2013'de alınmıştır.

<http://www.tdk.gov.tr>

Ek-1. Değişimi Yönetme Bağlamında 4+4+4 Modeline İlişkin Görüşler Anketi

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaşınız: 30 ve altı 31-40 arası 40-50 arası 51 ve üstü

Branşınız: Sınıf Öğretmeni Diğer.....

Kaç Yıldır Meslektesiniz: 1-12 ay 1-5 yıl 6-10 yıl 11-15 yıl 16-20 yıl 21- 25 yıl 26 yıl ve üstü

		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		1	2	3	4	5
Madde 1	4+4+4 eğitim modeli Türk Milli Eğitim sisteminin amaç ve ilkelerine uymaktadır.					
Madde 2	4+4+4 eğitim modelinin, eğitim sistemi açısından önemi ve gerekliliği, MEB tarafından eğitimcilere ve öğrencilere gerekçeleriyle açık bir şekilde anlatılmıştır.					
Madde 3	MEB, 4+4+4 eğitim modelinin sağlayacağı yararların herkes tarafından anlaşılabilmesi için gereken çabayı göstermiştir.					
Madde 4	Milli eğitim sistemindeki 4+4+4 gibi değişimler gerçekleştirilmeden önce, okulların gerekli fiziksel alt yapı, program, öğretmen yeterlilikleri, öğrenci psikolojisi gibi durumları yeterince araştırılmıştır.					
Madde 5	4+4+4 eğitim modeli eğitimcilerin kendilerini geliştirebilmelerini ve değişime ayak uydurabilmelerini sağlayan değişimlerdir.					
Madde 6	4+4+4 eğitim modeli Liseye Giriş Sınavlarında öğrencilerin başarısını arttıran bir eğitim modelidir.					
Madde 7	66 aylık çocukların ilkokula başlamaları olumlu bir değişikliktir.					
Madde 8	66 aylık çocuklar ilkokula başladıklarında uyum sorunu yaşamaktadırlar.					
Madde 9	Yeni eğitim sistemi (4+4+4), eğitimsel olarak belirlenen hedeflere ulaşmada eski sistemden daha etkili olacaktır					
Madde 10	Eğitim sistemindeki değişimlerde kararlar alınmadan önce, bu değişimin öğretmenler, okul yöneticileri, öğrenciler, personel ve velileri üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerin neler olabileceği konusunda gerekli ön araştırmalar ve çalışmalar yapılmıştır.					

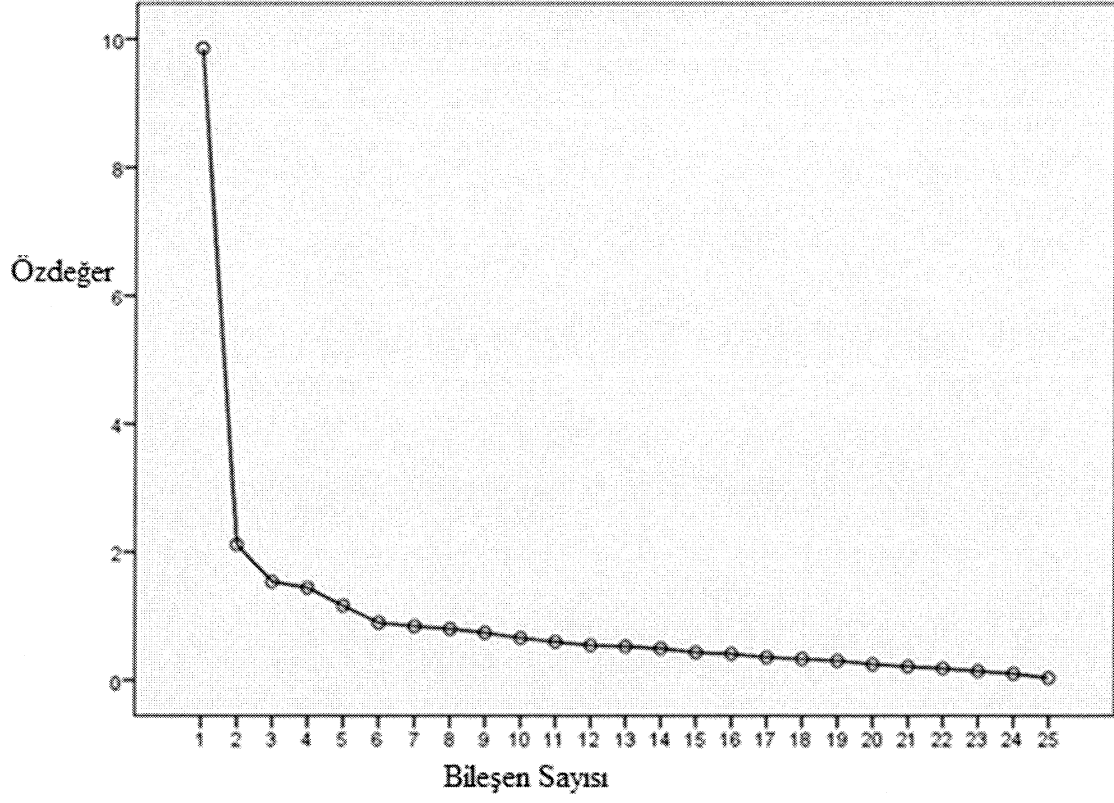
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		1	2	3	4	5
Madde 11	Eğitim sistemindeki değişimler kökten bir çözüm önermemektedir.					
Madde 12	Eğitim sistemindeki değişimler gerçekleştirilirken uluslararası gelişmeler de dikkate alınmaktadır.					
Madde 13	Eğitim sistemindeki değişim kararlarının alınmasında uzman kişilerin görüşleri dikkate alınmaktadır.					
Madde 14	Yeni eğitim sistemi oluşturulurken eğitsel ihtiyaçlar ön plandadır.					
Madde 15	Yeni eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce eğitimcilerle yeterince hizmet içi eğitim verilmiştir.					
Madde 16	Yeni eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce velilere yeterince bilgi verilmiştir.					
Madde 17	Yeni eğitim sistemindeki yeni seçmeli dersler için veliler ve öğrenciler bilgilendirilmiştir.					
Madde 18	Eğitim sisteminin getirdiği bu yeni eğitim modelinde seçmeli derslerle birlikte ders sayısı saati öğrenciler için ağır olmaktadır.					
Madde 19	Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşının 5.5 olmasını veliler olumlu karşılamıştır.					
Madde 20	Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşı çocukların fiziksel gelişimi açısından uygun bir yaştır.					
Madde 21	Yeni eğitim sisteminde okula başlama yaşı çocukların psikolojik gelişimi açısından uygun bir yaştır.					
Madde 22	Okula yeni başlayan 1. sınıf öğrenciler okula adaptasyon sorunu yaşamaktadır.					
Madde 23	Okulların fiziksel yapıları okula başlama yaşına göre dizayn edilmiştir.					

ANKETE KATILDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİM.

Ek-2. Toplam Açıklanan Varyans Tablosu

Bileşen	Başlangıç Özdeğeri			Faktör Yüklerinin Karelerinin Toplamı		
	Toplam	Varyans Yüzdesi %	Kümülatif %	Toplam	Varyans Yüzdesi %	Kümülatif %
1	9,391	40,832	40,832	9,391	40,832	40,832
2	1,995	8,673	49,505	1,995	8,673	49,505
3	1,516	6,593	56,098	1,516	6,593	56,098
4	1,401	6,092	62,190	1,401	6,092	62,190
5	1,104	4,802	66,992	1,104	4,802	66,992
6	,837	3,638	70,630			
7	,804	3,494	74,124			
8	,752	3,269	77,393			
9	,636	2,767	80,159			
10	,579	2,518	82,678			
11	,544	2,364	85,042			
12	,529	2,300	87,342			
13	,477	2,073	89,415			
14	,428	1,863	91,277			
15	,385	1,673	92,951			
16	,342	1,488	94,439			
17	,315	1,368	95,807			
18	,252	1,095	96,902			
19	,221	,959	97,861			
20	,186	,809	98,671			
21	,164	,713	99,384			
22	,108	,470	99,854			
23	,034	,146	100,000			

Ek-3. Açıklanan Toplam Varyans Grafifi

Ek-4. Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	N of Items
,931	23